

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Liisa Gatski

**DIGITAALMAJANDUSE MAKSUSTAMISE
VAJALIKKUS JA VÕIMALUSED EUROOPA LIIDUS**

Lõputöö

Juhendaja:

Rasmus Udde, MA

Tallinn 2021

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2021
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Digitaalmajanduse maksustamise vajalikkus ja võimalused Euroopa Liidus</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: The Necessity and Possibilities of Taxation in the Digital Economy in the European Union</p> <p><i>Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 54 leheküljest. Lõputöös on kasutatud 61 allikat, millele on tekstis viidatud.</i></p> <p><i>Lõputöö on aktuaalne, sest alates 2018. aastast on Euroopa Komisjon võtnud eesmärgiks lahenduste väljatöötamise digitaalmajandusest tulenevatele maksuprobleemidele Euroopa Liidus kuni ülemaailmse konsensuse saavutamiseni. Lõputöö uurimisprobleem püstitati küsimusena: milline on digitaalmajanduse maksustamise vajalikkus ja võimalused Euroopa Liidus. Lõputöö eesmärk on selgitada välja digitaalmajanduse maksustamisega kaasnevad võimalikud eelised ja puudused ning selle rakendamise ostarbekus Euroopa Liidus lähtudes maksutulust. Töö eesmärgi saavutamiseks kasutati kvalitatiivset ja kvantitatiivset uurimismeetodit. Kvalitatiivse sisuanalüüsi käigus analüüsiti Euroopa Komisjoni ja OECD digitaalmajanduse maksustamisteemalisi dokumente ning kvantitatiivse analüüsi käigus analüüsiti digihiidude GAFAM tegelikke ja prognoositud tuluandmeid Euroopas aastatel 2015–2025, et leida maksukahju Euroopale digitaalmajanduse ühise maksustamise puudumisest.</i></p> <p><i>Lõputöö tulemusel selgus, et digitaalmajandus tõstab oluliselt heaolu, innovatsiooni ja tõhusust ülemaailmselt, kuid samas soodustab see digihiidude oligopoli teket. Selle tulemusel jääb suurem osa digitaalmajanduse kasumist USA-sse ja EL liikmesriigid saavad endale ainult väikese osa digitaalmajanduse maksustamise tuludest. Seega Euroopa Komisjonil tuleb võimalikult kiiresti kehtestada “Teatava digitaalteenuse suhtes kohaldatav 3% suurune ajutine maks”, et minimeerida maksukahju rahvusvahelisest maksuõiguse kitsaskohtadest seni kuni OECD pole väljapakutud kahe samba meedet kehtestanud.</i></p>	
Võtmesõnad: digitaalmajandus, digihiiud, GAFAM, digitaalmajanduse maksustamine, Euroopa Komisjon, OECD/G20	
Võõrkeelsed võtmesõnad: digital economy, tech giants, GAFAM, taxation of the digital economy, European Commission, OECD/G20	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
<p>Töö autor: Liisa Gatski</p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Annan Sisekaitseakadeemiale tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose reprodutseerimiseks säilitamise ja elektroonilise avaldamise eesmärgil, sealhulgas Sisekaitseakadeemia raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni. Annan loa teose üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Sisekaitseakadeemia veebikeskkonna kaudu sealhulgas Sisekaitseakadeemia raamatukogu digikogu kaudu ja paberkandjal Sisekaitseakadeemia raamatukogus kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni. Olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.</p> <p>Allkiri:</p>	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Rasmus Udde	Allkiri:
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Kerly Randlane	Allkiri:

SISUKORD

MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU.....	4
SISSEJUHATUS	5
1. DIGITAALMAJANDUSE MAKSUSTAMISE VAJALIKKUS.....	8
1.1. Digitaalmajanduse olemus.....	8
1.2. Digitaalmajanduse maksustamise võimalused Euroopa Liidus.....	14
2. DIGITAALMAJANDUSE ÜHISE MAKSUSTAMISE PUUDUMISEST TULENEV MAKSUKAHJU EUROOPALE	22
2.1. Uurimismetoodika ja valim.....	22
2.2. Kvalitatiivse sisuanalüüsi tulemused.....	23
2.3. Kvantitatiivne analüüs	28
2.3.1. Digihiidude GAFAM tulu aastatel 2015–2020 ja maksukahju Euroopale 2015–2019.....	30
2.3.2. Digihiidude GAFAM tulu prognoos ja maksukahju Euroopas aastatel 2020– 2025 ja 2015–2025.....	32
2.4. Uurimistulemuste analüüs ja järeldused	36
KOKKUVÕTE	41
SUMMARY	43
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	44
Lisa 1. GAFAM tulu ja prognoos Euroopas.....	51
Lisa 2. Maksukahju ja prognoos GAFAM-ist Euroopale.....	53

MÕISTETE JA LÜHENDITE LOETELU

ALP:	sõltumatuse põhimõte ehk tingimus, kui tehingu pooled on sõltumatud ja saavad toimida võrdsetel alustel
BATX:	Aasia digihiiud Baidu, Alibaba, Tencent, Xiaomi
BEPS:	OECD poolt väljatöötatud maksubaasi kahandamise ja kasumi ümberpaigutamise ennetamiseks maksulepingutega seotud mitmepoolsed meetmed
CCCTB:	ühine konsolideeritud ettevõtte tulumaksubaas
Digihiiud:	suurimad tehnoloogiaettevõtted, nt GAFAM ja BATX
DST:	digitaalteenuste maksud
EL:	Euroopa Liit
GAFAM:	Ameerika Ühendriikide digihiiud Google-Alphabet, Apple, Facebook, Amazon, Microsoft
GDPR:	isikuandmete kaitse üldmäärus
GloBE:	üldine baasivastase erosiooni ettepanek
G20:	maailma olulisemad tööstusriigid ning areneva majandusega riigid
IMF:	Rahvusvaheline Valuutafond
MNE grupp:	kontsern, kuhu kuulub kaks või enam ettevõtet
OECD:	Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon
UNCTAD:	Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Kaubandus- ja Arengukonverents
WTO:	Maailma Kaubandusorganisatsioon

SISSEJUHATUS

Ettevõtete väärtuste loomine ja tulu teenimise süsteem on viimase saja aasta jooksul radikaalselt muutunud. Senise füüsilise vormi ning püsiva asukoha asemel on ettevõtted üha rohkem asunud oma äritegevusega digitaalmajanduse platvormidele. Tekkinud on digitaalmajandus, mis on määratletud kui informatsiooni ja tehnoloogia põhjustatud protsessi tulemus. (Turina, 2019, p. 7) Digitaalmajandus võimaldab ettevõtetel teenida kasumit ka riikides, kus neil pole füüsiliselt kontoreid ega töötajaid. Samuti hõlbustab see nende kasumi suunamist riikidesse, kus neil on vähe majandustegevust või see puudub. Kehtivate rahvusvaheliste maksureeglite kohaselt, mis pärinevad 1920. aastast, saab riik ettevõttelt makse võtta ainult siis, kui sellel ettevõttel on füüsiline kohalolek. Seetõttu ei ole paljudel riikidel võimalik oma turgudel tekkivaid tulusid maksustada. Märkimisväärne osa rahvusvaheliste ettevõtete kasumist jääb maksustamata. Nüüd valitseb laialdane üksmeel, et kehtivaid maksuregleid tuleb kohandada 21. sajandi majanduskontekstiga. (Saint-Amans, *et al.*, 2020, p. 3)

Lõputöö on aktuaalne, sest Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon (edaspidi OECD) ja Euroopa Liit (edaspidi EL) on jõudnud seisukohale, et digitaalmajanduses puudub õiglane rahvusvaheline maksustamine (OECD, 2015, pp. 11–13; Euroopa Komisjon, 2018, lk 1). See on põhjustanud probleemi, et digihiiud ja teised digitaalplatvormidel tegutsevad ettevõtted omavad püsivat tegevuskohta ehk peakorterit või filiaali nendes riikides, kus nende tulude maksumäär on kõige väiksem. See toob kaasa agressiivsed maksukonkurentsi elemendid, mis tuleb majanduskoostöö ja uute meetmete väljatöötamise abil eemaldada. (Bussink & Tang, 2017, pp. 4–5) 15.07.2020 võttis Euroopa Komisjon vastu uue maksupaketi, mille eesmärk on välja töötada uuenduslik 21. sajandile vastav äriühingute maksustamine, et lahendada digitaalmajanduse probleeme (European Commission, 2020, p. 3).

Lõputöö on uudne, sest autorile teadaolevalt on digitaalmajanduse maksustamise vajalikkust ja võimalusi Euroopa Liidus vähe uuritud ja analüüsitud. 2018. aastal on Tallinna Tehnikaülikoolis kirjutatud magistritöö teemal “Digitaalse püsiva tegevuskoha maksustamise alused” autorilt Keir Pool. Eelnimetatud töös on põhjalikult analüüsitud püsiva tegevuskoha kontseptsiooni rahvusvahelises maksuõiguses ning on juureldud vajadust digitaalse püsiva tegevuskoha kontseptsiooni järele. (Pool, 2018, lk 5–10)

Saksamaal Heidelbergi ülikoolis on kirjutatud bakalaureusetöö teemal “Digitaalmajandus ja selle rahvusvaheline levitamise võrdsus”. Klamet`i bakalaureusetöös on rohkem rõhku pandud digitaalmajanduse arengule ning selle levitamise võrdsusele ülemaailma. (Klamet, 2019, pp. 4–7) Käesolevas lõputöös tuuakse välja digitaalmajandusega kaasnevad eelised ja puudused ning analüüsitakse digitaalmajanduse maksustamise vajalikkust ja võimalusi Euroopa Liidus. Lisaks leitakse antud lõputöös maksukahju, mis tuleneb digitaalmajanduse ühise maksustamise puudumisest Euroopale.

Lõputöö uurimisprobleem püstitatakse küsimusena: milline on digitaalmajanduse maksustamise vajalikkus ja võimalused Euroopa Liidus?

Lõputöö probleemi väljaselgitamiseks püstitatakse järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on digitaalmajandusega kaasnevad eelised ning puudused?
2. Millised eeliseid annab digitaalmajanduse maksustamine?
3. Milliseid ühiseid meetmeid on võimalik rakendada digitaalmajanduse maksustamiseks?
4. Kui suur on digihiidudest GAFAM tulenev maksukahju Euroopale aastatel 2015–2025?

Lõputöö eesmärk on selgitada välja digitaalmajanduse maksustamisega kaasnevad võimalikud eelised ja puudused ning selle rakendamise otstarbekus Euroopa Liidus lähtudes maksutulust.

Lõputöö eesmärgi täitmiseks püstitatakse järgnevad uurimisülesanded:

1. Analüüsida digitaalmajanduse olemust ning sellega kaasnevaid eeliseid ja puuduseid.
2. Analüüsida Euroopa Komisjoni ja OECD digitaalmajanduse maksustamise teemalisi dokumente ning viia läbi nende põhjal kvalitatiivne sisuanalüüs.
3. Analüüsida digihiidude GAFAM tuluandmeid Euroopas ja viia läbi nende põhjal kvantitatiivne analüüs aastate 2015–2025 kohta arvutamaks maksukahju Euroopale.
4. Sünteesida teooriat, kvalitatiivse ja kvantitatiivse analüüsi tulemusi ning teha nende põhjal järeldusi.

Tegemist on empiirilise lõputööga, milles kasutatakse kvalitatiivset ja kvantitatiivset uurimismeetodit. Esmalt kasutatakse kvalitatiivset uurimismeetodit, milleks on kvalitatiivne sisuanalüüs digitaalrajanduse teemaliste dokumentide põhjal. Selle raames kogutakse andmeid Euroopa Komisjoni ja OECD dokumentidest ning nende põhjal analüüsitakse digitaalrajandusega kaasnevaid eeliseid ja puuduseid ning selle maksustamise vajalikkust. Kvantitatiivse analüüsi käigus analüüsitakse digihidude GAFAM tegelikke ja prognoositud tuluandmeid Euroopas aastatel 2015–2025 ning arvutatakse välja maksukahju Euroopale digitaalrajanduse ühise maksustamise puudumisest.

Teadusallikate leidmiseks ja uurimiseks kasutatakse andmebaase Cambridge Core, Emerald Insight, JSTOR, Oxford Journals, ScienceDirect, Taylor and Francis Online, Wiley Online Library, EBSCOhost Web ja SAGE journals online. Tulu andmete saamiseks ja maksukahju hindamiseks kasutatakse erinevaid statistikaandmebaase: Core, Macprime, Seeking Alpha, Trefis.

Lõputöö koosneb kahest peatükist. Esimene peatükk jaguneb kaheks alapeatükiks ja teine peatükk jaguneb kolmeks alapeatükiks. Esimese peatüki esimeses alapeatükis antakse ülevaade digitaalrajanduse olemusest. Teises alapeatükis uuritakse digitaalrajanduse maksustamise võimaluste kohta Euroopa Liidus.

Teises peatükis selgitatakse välja digitaalrajanduse maksustamise puudumisest tulenev maksukahju Euroopale. Teise peatüki esimeses alapeatükis tutvustatakse uurimismetoodikat ja valimit. Teises alapeatükis viiakse läbi kvalitatiivne sisuanalüüs digitaalrajanduse teemaliste dokumentide põhjal, mis on koostatud Euroopa Komisjoni ja OECD poolt. Kolmandas alapeatükis viiakse läbi kvantitatiivne analüüs digihidude GAFAM tegelike ja prognoositud tuluandmete põhjal Euroopas aastatel 2015–2025 leidmaks maksukahju.

1. DIGITAALMAJANDUSE MAKSUSTAMISE VAJALIKKUS

1.1. Digitaalmajanduse olemus

Antud alapeatükis tutvustab autor digitaalmajandusest tulevnevaid mõisteid ja nendega kaasnevaid aspekte. Samuti antakse ülevaade digitaalmajanduse olemusest ning sellega kaasnevatest eelistest ja puudustest. Kuna digitaalmajanduse probleemkohaks on digitaalse rikkuse ebavõrdne koondumine ja digihiidude teke, tutvustatakse antud alapeatükis ka tuntumaid digihiidusid ning nendega kaasnevaid probleeme. Veel tuuakse välja erinevad arvamused ja ettepanekud digitaalmajandusega kaasnevate probleemide lahendustest.

Digitaliseerimine muudab drastiliselt majandust, ühiskonda, juurdepääsu teabele ja eluviise. See on kaasa toonud innovatsiooni, uued tooted, teenused ning tehnoloogiapõhised arengud tööstustoodangus, teenuste pakkumises ning äritehingutes. Eelnimetatud innovatsiooniprotsesside tulemusel on tekkinud ka digitaalmajandus, mille kasv ja areng on kiiremad kui traditsioonilises majanduses. (Bolwijn, *et al.*, 2019, p. 39; Neeraj, 2019, pp. 121–122)

Digitaalmajandust saab käsitleda pigem spektri kui konkreetse ärina, kus ühel pool on traditsioonilised ettevõtted ning teisel pool digitaliseeritud ettevõtted. Seeläbi kehtivad digitaalmajanduse põhitunnused ka traditsioonilistele ettevõtetele, kes kasutavad uusi digitaalmajandusel põhinevaid ärimudeleid ettevõtete vahelisteks või tarbijate vahelisteks tehinguteks digitaalses ruumis. Sellisteks ettevõtjateks on näiteks veebimüüjad, veebireklaamijad, sotsiaalmeedia platvormid ja pilvetötluse pakkujad. (Turina, 2019, pp. 7–8) “Digitaalmajandus on kõigi digitaaltehnoloogial põhinevate majandusprotsesside, tehingute, interaktsioonide ja tegevuste mõiste ning see erineb Interneti-majandusest selle poolest, et Interneti-majandus põhineb Interneti-ühenduvusel, samas kui digitaalmajandus põhineb laiemalt ükskõik millisel paljudest tänapäeva majandusmaailmas kasutatavatest digitaalsetest tööriistadest” (Digitaalne Innovatsioonikeskus, 2021).

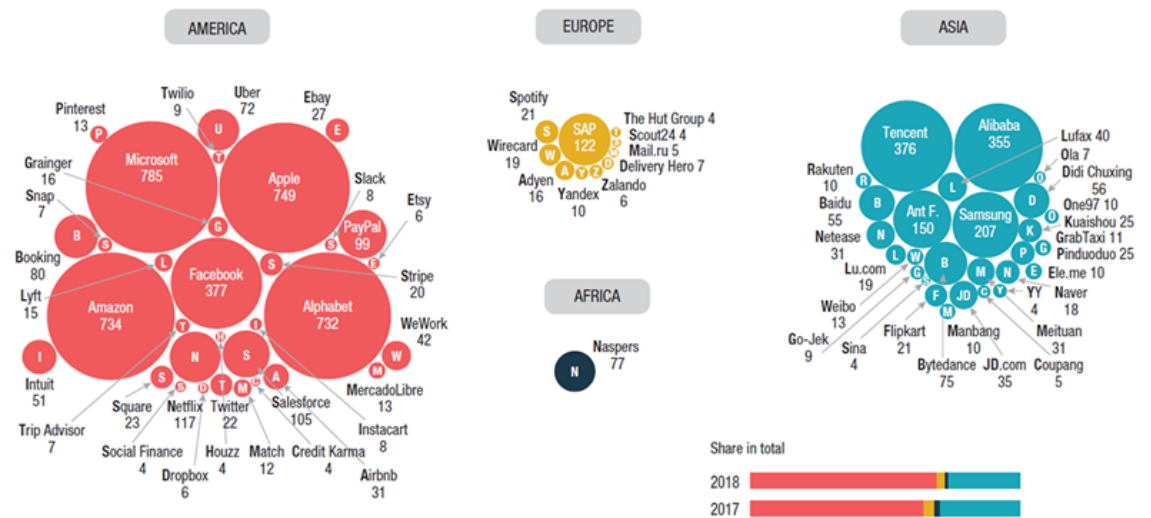
Digitaalmajandus toob kaasa ettevõtete ümberkujundamise traditsioonilisest digitaalseks, muutes tavapärasest arusaamu ettevõtete ülesehitusest ja tarbijate teabe, teenuste ja kaupade kasutusharjumustes. Lisaks on ühiskonnad ja turud muutunud tehnoloogiliselt keerukamaks, mis on ka riikidel maksude haldamise digitaalmajanduses muutnud problemaatilisemaks (Okah-Avae, *et al.*, 2020, p. 121). Seega digitaalmajandusest on saanud rahvusvahelise maksupoliitika arutelude keskne teema alates 2015. aasta OECD BEPS projektist, kuna see toob kaasa eelnimetatud põhjalikud innovaatilised arengud, mida on vaja globaalselt reguleerida. Ülemaailmne maksuraamistik tuleb muuta digitaalmajandusega vastavaks. (OECD, 2015, p. 11)

Digitaalmajanduse peamiseks eeliseks on sellega kaasnevad info- ja kommunikatsioonitehnoloogia võimalused, mille kaudu saab hõlpsasti ja madalate kuludega andmeid töödelda, salvestada ja edastada tehniliste vahendite kaudu. Lisaks on digitaalmajanduses uued suundumused: on olemas mahukad andmeallikad alates nutitelefonidest kuni erinevate tehaseanduriteni, mille tulemuseks on suure hulga andmete kogumise võimalus ja säilitamine digitaalsel kujul efektiivselt ja madalate halduskuludega. (Sturgeon, 2019, p. 51)

Uudseks suundumuseks on veel avatud tehnoloogiatel ning platvormidel põhinevad ärimudelid (Sturgeon, 2019, p. 51). Nimelt ärimudelid kasutavad üha enam digitaalset platvormi oma kaupade ja teenuste tootmiseks, turustamiseks ja levitamiseks. Füüsilisi kaupu ei toodeta mitte ainult digitaalselt, vaid need sisaldavad ka digitaalseid komponente ning on võrgu infrastruktuuri ehk interneti kaudu ühenduses. Kaupade ja teenustega kaubeldakse digitaalsetel platvormidel, mis aitab ettevõtete tegevuskulud hoida madalal. Digitaalplatvormidel põhinevad turustruktuurid muudavad aga radikaalselt konkurentsi tingimusi majanduses. (Neeraj, 2019, pp. 121–122)

Gruber (2019, p. 125) märgib, et majanduse digitaliseerimisest on saanud riikide jõukuse loomise peamine määrav tegur ja töötleva tööstuse rahvusvahelise konkurentsivõime peamine eestvedamise faktor. Kuigi Euroopas paikneb endiselt üks maailma parimatest teadussüsteemidest, on selle tootmisvõimalused digitaalsektoris globaalses plaanis oluliselt mahajäänud. Täpsemalt enam kui kümne aasta jooksul on Euroopa esirinnas olevate digitaalsete toodete ja teenuste innovatsioonitegevuses teistest majandustest alla jäänud. Samuti puudub Euroopal digitaalses valdkonnas innovaatilised ettevõtted. (Gruber, 2019, pp. 125–126)

Digitaalne rikkus on koondunud peamiselt USA ja Hiina digitaalsete platvormide kätte. Vahe alahendatud ja hüperdigitaalsete riikide vahel aina suureneb ja süvendab ebavõrdsust, kui neid ei lahendata. Kiiresti laieneva digitaalse majanduse kasumi õiglaseks levitamiseks on vaja ühiseid ülemaailmseid jõupingutusi. Varanduse loomine digitaalses majanduses on koondunud Ameerika Ühendriikidesse ja Hiinasse ning ülejäänud maailm, eriti Aafrika ja Lääne-Ameerika riigid jäävad märkimisväärselt kaugel maha. Joonisel 1 ilmneb digitaalse rikkuse ebavõrdne jaotus globaalselt. (UNCTAD, 2019)

Joonis 1. Suurimate digitaalsete platvormide jaotus globaalselt aastal 2018 (UNCTAD, 2019)

Euroopa on muutunud üha enam sõltuvaks Ameerika digitaalsetest platvormidest, kus domineerivad Ameerika Ühendriikide tehnoloogiaettevõtted, nn digihiid. Peale turuväärtuse keerleb platvormi ökosüsteem ühiskondliku jõu ja mõju ümber. Platvormil tegutsevad tehnoloogiaettevõtted tegutsevad üha enam kogu veebipõhise sotsiaalse liikluse ja majandustegevuse eestvedajatena. Seeläbi mõjutavad nende pakutud teenused aina rohkem ühiskonna tekstuuri ja demokraatia protsessi. Teisisõnu on platvormidel tegutsevad tehnoloogiaettevõtted saavutanud mõjuvõimsa reegleid kehtestava jõu. (Van Dickj, 2019, p. 2)

Neeraj (2019, pp. 121–122) märgib, et järgmised digitaalsed tehnoloogiaavaldkonnad on oma olemuselt kindlasti oligopoolsed: tarkvara, e-jaemüük, voogesitusel põhinev meelelahutus. Sellisest turustruktuurist kaob ära konkurents, mis aitab kaasa digihiidude tekkele. Digihiidudeks loetakse peamiselt Ameerika Ühendriikide suurimaid ja

domineerivamaid infotehnoloogiatööstuses ja digitaalsetel platvormidel tegutsevaid tehnoloogiaettevõtteid. Digihiiudude definitsiooni all mõistetakse peamiselt järgmiseid ettevõtteid: Google-Alphabet, Apple, Facebook, Amazon ja Microsoft. Neid seostatakse lühendiga “GAFAM” (Sowell, 2020, p. 107). Samuti kutsutakse neid ettevõtteid ka nimega “Suur Viis” (Van Dijck, 2019, p. 2). USA digihiiududele GAFAM pakuvad üha enam konkurentsi Hiina digihiiud BATX, kuhu kuuluvad tehnoloogiaettevõtted Baidu, Alibaba, Tencent ja Xiaomi (Bourreau, *et al*, 2020, p. 8). Baidu on Hiina otsingumootor ja pakub Ameerika veebisaitidele Facebook, YouTube ja Google tihedat konkurentsi. Digitaalplatvorm Alibaba sarnaneb Amazon'ile ning Hiina tootja Xiaomi on spetsialiseerunud elektroonikale, mis pakub Samsungi ja Apple'ile aina rohkem konkurentsi. Digihiiud BATX on ainsad, kes saavad Hiinas aktiivselt tegutseda, kuna Hiina ametivõimud ei takista neid, sest need teenivad Hiina jaoks globaalselt tulu. (Augustin, 2017, p. 4) Lisaks teenivad digihiiud märkimisväärset reklaamitulu, milles ilmneb digitaliseerituse tähtsus majanduses. Digihiiudude majanduslik tähtsus ja võim aina suurenevad: neil on kerge tegutseda, sest digitaalsetel turgudel pole määratletud geograafilisi piire. Seega on ka nende tegevuskulud minimaalsed. (Signoret, 2020, p. 226)

Digihiiud GAFAM on ühtlasi ka viis kõige populaarsemat tehnoloogiaaktsiat. 2019. aasta seisuga olid need NASDAQ börsil turukapitalisatsiooni juhtimise poolest viie parima seas. GAFAM rahaline väärtus püsib konstantselt väga kõrge ja antud ettevõtete väärtus on 800–900 miljardit dollarit, välja arvatud Facebook 500 miljardi dollariga. Kuid sellel on igakuiselt 2,2 miljardit aktiivset kasutajat. GAFAM rahaline koguväärtus on enam kui 4 triljonit dollarit. Digihiiudude ärimudelite edu põhineb soodusmõju efektil “*effet d'aubaine*”. Esiteks on digitaalrajandus globaalne. Lisaks arendab see kiiresti ja laialdaselt majandustegevust, tänu sellele tootlus suureneb ja tehingukulud drastiliselt vähenevad. Digitaalsetel äriplatvormidel puuduvad olulised kontrollmehhanismid, mis toovad endaga kaasa vertikaalsed ja horisontaalsed integratsiooni operatsioonid. Seetõttu on digihiiud digitaalse majanduse keskmes kontrollimatud juhid. (Fontanel, 2019, pp. 2–3)

Seisuga 12.02.2021 on digihiiudude GAFAM koguväärtused järgmised: Google-Alphabet (GOOGL) on 1,412 triljonit; Apple Inc (AAPL) on 2,273 triljonit, Facebook Inc (FB) on 0,770 triljonit; Amazon.com Inc (AMZN) on 1,651 triljonit; Microsoft Corp (MSFT) on 1,848 triljonit. GAFAM koguväärtus on kokku 7,954 triljonit seisuga 12.02.2021.

Eelnimetatud väärtused on avaldatud USA dollarites ja nende koguväärtused on leitud turulõhe suuruse põhjal. (YCharts, 2021a, 2021b, 2021c, 2021d, 2021e) Teisendades digihiidude GAFAM koguväärtus 7,954 triljonit USD eurodesse 2021. aasta veebruarikuu keskmise kursiga 0,8266, tuleb digihiidude koguväärtuseks kokku 6,575 triljonit eurot (Europäische Zentralbank, 2021). Kui vaadelda aga Bloombergi statistikat, kus on kajastatud suurimad ettevõtted maailmas 2009. aastal turukapitali alusel, ilmneb, et digihiid Google-Alphabet, Apple ja Microsoft olid 2009. aasta seisuga oluliselt madalamatel positsioonidel võrreldes tänasega, v.a. Microsoft: Google-Alphabet oli 22. kohal, Apple 33. kohal ja Microsoft 6. kohal. Digihiid Facebook ja Amazon ei jõudnud aastal 2009 eelnimetatud tabelisse. Kokkuvõtvalt on näha, et digihiid GAFAM on edukad aktsiaturul, omavad suuri koguväärtuseid ning nende kasv ja areng on toimunud drastilise kiirusega ehk siit ilmneb nende kontrollimatus ja mõjuvõim ülemaailmsel turgudel. (Gruber, 2019, p. 120)

GAFAM-i võim kaasaegse ühiskonna ees on suur. Neid kritiseeritakse üha enam maailmamajanduse mõjutamise pärast, mis on tingitud digihiidude globaalsusest. Nende globaalsus mõjutab aina suuremat monopoli tekkimist digitaalrajanduse valdkonnas. Lisaks heidetakse GAFAM-ile ette, et nad domineerivad patendiga kaitstud rakenduste suhtes. Veel teevad digihiid aktiivset lobitööd vältimaks monopolivastaseid seaduseid. Samuti on neil osav finantsspekuleerimise poliitika ning oskused maksualaselt läbirääkida ja maksuparadiise optimeerida. Lisaks kasutavad nad neile avaldatud erateavet äriselt ära ning peavad oma tarbijate eelistuste ja tegevuste üle kontrolli. (Fontanel, 2019, p. 3)

Fontanel (2019, p. 4) toob välja viis peamist ohtu digihiidudega:

- GAFAM-i peaaegu monopoolne tegevus;
- nende mõju rahvamajandusele;
- avaliku ja eraomandi mitteastamine;
- avaliku arvamusega manipuleerimine;
- riigikaitse ja julgeolek.

Signoret (2020, pp. 221–223) väidab, et üha suurem ärevus valitseb digitaliseerimisest tuleneva poliitilise ja ühiskondliku mõju pärast. Digitaalsetel platvormidel tegutsevad ettevõtted ja digihiid aina suurenevad, seega nende võimu ulatus rahvusvahelistel

turgudel aina kasvab. Nende edu valemiks turgudel on, et enamik nende pakutavatest teenustest on kasutajate jaoks näiliselt tasuta (Augustin, 2017, p. 4). Digitaalsed platvormid saavad pakkuda suurel hulgal tasuta teenuseid, sest on sageli oma olemuselt kahepoolsed ning nende tulud sõltuvad, kui edukalt nad oskavad erinevaid kliendigruppe siduda. On välja toodud, et Google seob oma kasutajaid reklaamijatega, seeläbi tarbivad Google'i kasutajad otsinguteenust ja reklaamijad saavad Google'i kasutajatega hõlpsasti ühendust võtta läbi reklaamide kaudu. Antud reklaamide levitamise eest nõuab Google firmadelt tasu. (Kind, *et al.*, 2018, p. 22) Siit nähtub, et digitaalsete platvormide teenuste tarbijad ja kasutajad müüvad oma andmeid tehnoloogiaettevõtetele teenuste kasutamise eest.

Järgmiseks probleemiks on digihiidude ja teiste digitaalsetel platvormidel tegutsevate ettevõtetega nende maksustamise mittevõimalikkuse aspekt ehk neid pole võimalik maksustada. Kehtivate rahvusvaheliste maksureeglite kohaselt saab riik ettevõttelt makse võtta ainult siis, kui sellel ettevõttel on füüsiline kohalolek. Seetõttu ei ole paljudel riikidel võimalik oma turgudel tekkivaid tulusid maksustada ning märkimisväärne osa rahvusvaheliste ettevõtete kasumist jääb maksustamata. (Saint-Amans, *et al.*, 2020, p. 3)

Digihiiud soodustavad ka maksudest kõrvale hoidumist maksuplaneerimisega. Üks maksudest kõrvalehoidumise viis on, et autoritasude maksmine suunatakse madala maksumääraga riiki ehk kasum võetakse nendes riikides välja. Sotsiaalmeedias peegeldab autoritasu intellektuaalse omandi, näiteks tarkvara või turundusteenuste kasutamist. Nagu kõigi teiste ettevõtete puhul stimuleerivad riikide maksudiferentsid platvormi makset strateegiliselt ülespoole kohandama ja madalama maksumääraga riigis rohkem tulu kajastama. Kahepoolsed digitaalsed platvormid, mis teenivad reklaamitulu platvormi töö ühel küljel, võivad kasumi ümberpaigutamist korraldada erinevalt. Reklaamilepingud asuvad peamiselt madala maksumääraga riikides ja lepingute järgse reklaamiga puutuvad kokku eri riikide kasutajad. Lepingute strateegiline asukoht ja seeläbi reklaamitulu jäetakse kajastamata nendes riikides, kus kasutajad asuvad, välja arvatud lepingu asukohariik. (Köthenbürger, 2020, pp. 7–8)

Eelnimetatud digihiidude kasvav domineerimine, nende maksustamise mittevõimalikkus ja maksuplaneerimise probleemid viitavad vajadusele töötada välja ühine ülemaailmne maksupoliitika raamistik praeguses digitaalrajanduse ajastus. Hiina on hetkel ainus riik, mis on edukalt loonud GAFAM-ile konkurente. Siit nähtub, et digihiidudele GAFAM ja

BATX konkurentsi pakkumiseks on vajalik ettevõtete põhjalik edendamine, mis eeldab pikaajalise planeerimist, riigi tihedat sekkumist ja suurte turgude kombinatsiooni. (Rikap, *et al*, 2020, pp. 20–21) Digihiidude konkurentsi ja maksustamise küsimusi võiksid reguleerida Maailma Kaubandusorganisatsiooni (edaspidi WTO) kehtestatud rahvusvahelises kaubanduses valitsevad põhimõtted. See aga eeldab, et digitaalteenustes töötab vastastikuse põhimõte, mida praeguses WTO raamistikus ei ole sätestatud. Seetõttu tuleks lisada ka digitaalteenused WTO rahvusvahelise kaubanduse raamistikku. (Bourreau & Perrot, 2020, p. 8)

Van Dickj (2019, p. 2) märgib, kui Euroopa ühiskond soovib veebimaailmas kaitsta avalikke väärtusi ja ühiseid hüvesid, peavad nad ideaalse digitaalse ühiskonna kujundamisel sõnastama, milliseid avalikke väärtusi tahavad esile tõsta. Eurooplased nõuavad oma erateabe kaitsmist, internetiühenduse tagamist, täpsele teabele tuginemist ja teeninduse läbipaistvuse tagamist. Kuid need normid ja väärtused jäetakse sageli kaudselt sõnastatuks.

Antud alapeatükist selgusid digitaalmajanduse olemus kui ka sellega kaasnevad eelised ja puudused. Digitaalmajanduse areng suurendab küll riikide jõukust, heaolu, innovatsiooni ning tõhusust. Samas on suureks murekohaks digitaalmajandusega kaasnevad digihiiud, mis on traditsioonilistest ettevõtetest erinevad oma olemuse kui ka omaduste poolest ega allu tavapärasele maksuraamistikule. Seeläbi süvendavad digihiiud oligopoli teket digitaalmajanduses ning üha rohkem digitaalmajanduses teenitud rikkusest koondub Ameerika Ühendriikidesse ja Hiinasse. Samuti kaasnevad digihiidudega nende maksustamise mittevõimalikkus ja maksuplaneerimine. Lisaks selgusid erinevad arvamused ja ettepanekud digitaalmajandusega kaasnevate probleemide lahenduste kohta.

1.2. Digitaalmajanduse maksustamise võimalused Euroopa Liidus

Antud alapeatükis tutvustab autor digitaalmajanduse maksustamise vajalikkust ja võimalusi ELis. Lisaks selguvad arengud rahvusvahelise maksuraamistiku kohandamisega vastavalt digitaalmajandusele ning tutvustatakse Euroopa Komisjoni poolt kavandatud ühiseid maksumeetmeid ja ettepanekuid digitaalmajanduse efektiivseks maksustamiseks ELis.

Ameerika tehnoloogiaettevõtete ja Euroopa reguleerivate asutuste ning riiklike seadusandjate vahel on olnud palju kokkupõrkeid järgmistel teemadel: avalikud väärtused, sealhulgas eraelu puutumatus, mille tulemuseks on isikuandmete kaitse üldmäärus GDPR; õiglane konkurents, mille tulemusel EL kehtestas Google'ile trahve selle rikkumise tõttu; maksudest kõrvalehoidumine, mille tulemusel Facebook peab muutma oma maksubaasi poliitikat ELis; võltsuudiste ja vihakõnede hukkamõistmine, mille kohaselt Saksamaa parlament kehtestas sotsiaalvõrgustikes 24-tunnise ajapiiri selliste postituste mahavõtmiseks. ELi reguleerivad asutused selgitavad Ameerika tehnoloogiaettevõtete suuri trahvimäärasid järgmiselt: seeläbi saab kohaldada turgude "õiglase juurdepääsu" ja "võrdsete võimaluste" põhimõtet. (Van Dickj, 2019, p. 2)

Google'i, Facebooki ja teiste digihiidude maksude ja tulude suhe Euroopa Liidus pole kooskõlas ülejäänud maailmas kasutatavate suhtega. Google'i makstav tulumaksu osa väljaspool ELi on 6–9%, samas kui ELis on see suhe vaid 0,36–0,82%. Tulu deklareeritakse peamiselt madala maksumääraga riikides, ELis peamiselt Iirimaal ja Luksemburgis. Lisaks on toodud välja hinnanguline maksukahju EL liikmesriikidele Google'ist ja Facebookist kolme võimaliku meetodi abil aastate 2013–2015 kohta. Esimeses meetodiga saadi maksukahjuks 5,1 miljardit eurot; teise meetodiga saadi 5,4 miljardit eurot ja kolmanda meetodiga saadi maksukahjuks 1,6–4 miljardit eurot. (Bussink & Tang, 2017, pp. 4–5)

Peale madalate maksumääraga asukohariikide väljavalimisele sõlmivad digihiid rahvusvahelisi maksulepinguid, et oleks võimalik vähendada ettevõtte tulumaksu tasumist maksimaalselt (Bacache-Beauvallet, *et al.*, 2018, p. 5). Kokkuvõtvalt teenivad digihiid GAFAM väga suurt kasumit, kuid maksavad võrdlemisi madalaid ettevõtte tulumakse. Seetõttu süüdistatakse neid eriti Euroopas maksude vältimises ja maksuplaneerimises, paigutades oma tegevuse ja kasumi madalama maksumääraga riikidesse (Belleflamme, *et al.*, 2018, p. 10).

See on põhjustanud poliitilisi arutelusid, kuidas teenuse ja väärtuse loomise ning nende maksustamise asukoht uuesti kokku viia. Digitaalsete platvormide ärimudeli edu tugineb kaudsetele võrgu mõjudele, mis on peamine põhjus, miks sellised platvormid on olemas ja loovad reklaamitulu. Võrgu mõjude arvesse võtmiseks oleks vaja kohaldada tavapärast maksupoliitikat. See sisaldab kohandatud "Nexuse kontseptsiooni", mis tugineb kasutajate asukohale. Viimastel aastatel on välja töötatud erinevaid poliitilisi

ettepanekuid alates OECD baaside erosiooni kasumi ümberpaigutamise BEPS projektist; hiljutisest OECD aruandest digitaalmajanduse kohta aastal 2018 kuni konkreetsemate ettepanekuteni digitaalmajanduse maksustamise kohta. (Köthenbürger, 2020, pp. 4–5)

OECD BEPS projektil on kolm peamist eesmärki: rahvusvaheliste maksusüsteemide sidusus, ettevõtete äritegevuse ja tulemuste läbipaistvus ning sisuline nõue. Sisuliste nõuete eesmärk on luua seos majandusliku väärtuse loomise ja maksustamise vahel. (Schulte Sasse, *et al.*, 2020, pp. 1–2) OECD baaside vähenemise ja kasumi ümberpaigutamise projekti algatus on oluline samm riikidevahelise koostöö edendamisel maksukonkurentsi kahjude ja rahvusvaheliste ettevõtete agressiivse maksude kavandamise vastu võitlemisel (Van Apeldoorn, 2016, p. 493). Kuid BEPS projekti õnnestumiseks on rahvusvahelise maksustamise tulevase reformi võtmetegurite määratlemine väga oluline, sest projekt on varem või hiljem aegunud. Rahvusvahelised maksude vältimise skeemid arenevad pidevalt ja projekt BEPS ei kesta igavesti universaalse ravimina rahvusvahelise maksustamise vältimise vastu. Maksupoliitika kujundajate jaoks on tulevikus vaja rakendada veel ühte rahvusvahelise maksustamise reformi projekti. (Matsuoka, 2018, p. 807)

Vastuseks aeglasele liikumisele OECD-s avaldas Euroopa Komisjon 21.03.2018 kaks direktiivide ettepanekut digitaalmajanduse maksustamise kohta (Lips, 2020, p. 981):

- pikaajaline ettepanek, mille maksukohustuse tekkimise aluseks on just digitaalne kohalolu. Selline regulatsioon muudaks aga füüsilise püsiva tegevuskoha nõuet. Digitaalse kohaloluga kaasneb maksukohustus, kui digitaalsetel platvormidel tegutseva ettevõtte eelnevalt kindlaksmääratud kasutajate arv ja müügimaht ELis ületavad teatud piire. Need ettepanekud kalduvad aga selgelt kõrvale BEPS projekti ulatusest;
- 3% suurune ajutine maks ettevõtetele, kes teenivad digitaalsete tehingutelt tulu ülemaailmselt üle 700 miljoni euro ja 50 miljonit eurot ELi siseselt.

Esimese ettepaneku eesmärk on ettevõtte tulumaksureeglite reformimine nii, et kasumid registreeritakse ja maksustatakse seal, kus ettevõtetel on digitaalsete kanalite kaudu kasutajate vahel märkimisväärne suhtlus. See ettepanek võimaldaks liikmesriikidel maksustada nende territooriumil tekkivat kasumit, isegi kui ettevõtted seal füüsiliselt ei asu. Uued reeglid tagaksid, et veebiettevõtted panustaksid riigi rahandusse samal tasemel

nagu traditsioonilised ettevõtted. Lõppkokkuvõttes tagab uus süsteem seose digitaalse kasumi teenimise ja maksustamise vahel. Lisaks võiks selle meetme integreerida ettevõtte ühise konsolideeritud tulumaksubaasi CCCTB reguleerimisalasse, nii kajastab see paremini väärtuse loomise asukohta. See moodustab komisjoni eelistatud pikaajalise lahenduse. (European Commission, 2018)

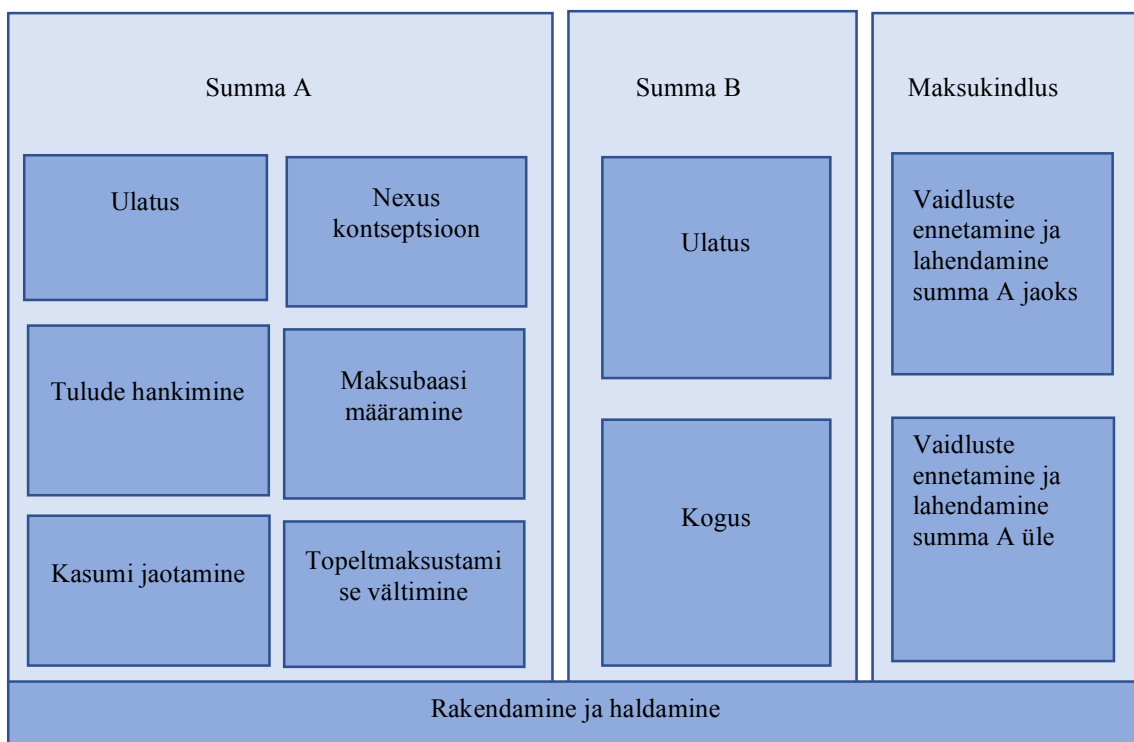
Teine ettepanek vastab mitmete liikmesriikide üleskutsetele kehtestada ajutine maks, mis katab peamised digitaalsed tegevused, mis praegu ELi maksudest kõrvale jäävad. Lisaks toob see koheselt EL liikmesriikidele tulu. Samuti aitab see vältida ühepoolseid meetmeid digitaalse tegevuse maksustamiseks teatavates liikmesriikides, mis kahjustaks EL ühtset turgu. Erinevalt ELi ühisest reformist kohaldataks ajutist meetet kaudsete maksutulude suhtes, mis on saadud teatavatest digitaalsetest tegevustest, mis jäävad täielikult kõrvale praegusest maksuraamistikust. Seda süsteemi kohaldatakse ajutise meetmena seni, kuni terviklik reform on ellu viidud ja sellesse on sisse ehitatud mehhanismid topeltmaksustamise vältimiseks. (European Commission, 2018)

Lips (2020, p. 976) märgib, et Euroopa Komisjon ei ürita eelnevate ettepanekutega asendada OECD kui ülemaailmset standardi kehtestajat, kuid on valmis astuma samme, mis on ainult ELi jaoks. Lisaks selgub, et tuleb meeles pidada rahvusvahelise maksukoostöö peamist eesmärki. Peale maksustamise vältimise, maksudest kõrvalehoidumise kontrollimise ning topeltmaksustamise vältimise tuleb keskenduda jõupingutustele kehtestamiseks ülemaailmsed reeglid maksuõiguses. (Kudrle, 2021, p. 1).

2020. aastast on OECD ja G20 digitaalse majanduse töörühma põhiülesandeks olnud koostada aruanne ühise maksuraamistiku loomise kohta. OECD jaoks on digitaalmajanduse platvormide ja nende reguleerimine olnud peamiseks aruteluteemadeks. OECD ühine raamistik hõlmab maksureeglite ümberkirjutamist nii, et oleks võimalik paremini ja õiglasemalt digihiidude maksumakseid reguleerida. (Dekker & Okano-Heijmans, 2020, pp. 23–24)

9. oktoobril 2020 valmis OECD ja G20 kaasavas raamistikus pakett, mis koosneb esimese ja teise samba kavanditest. Esimese samba eesmärk on pakkuda jätkusuutlikku digitaliseeritud majandusele vastavat maksuraamistikku, mis järgib netotulude maksustamise mõistet, väldib topeltmaksustamist ning on võimalikult lihtne ja hallatav kehtestades uuenduslikud vaidluste ennetamise ja lahendamise mehhanismid. Esimese

samba võib rühmitada kolmeks komponendiks järgmiselt: 1) uus maksustamisõigus turu jurisdiktsioonide MNE gruppides või segmendi tasemel arvatud jääkkasumi osas, mida kujutab joonisel “summa A”; 2) fikseeritud tootlus teatud turustusosalal füüsiliselt toimuvate turustamise ja turustamise baastegevuste eest vastavalt ALP sõltumatuse põhimõttele, mida kujutab joonisel “summa B”; 3) protsessid, mis on välja töötatud maksukindluse parandamiseks ennetades aegsasti vaidluste toimumist nende lahendamise mehhanismide kaudu. Joonisel 2 on esitatud eelnimetatud 3 komponenti koos 11 ehitusplokiga, mida peetakse esimese samba jaoks hädavajalikuks ja need moodustavad antud projekti aluspõhja. (OECD, 2020b, pp. 10–12)

Joonis 2. Esimese samba ehitusplokid (OECD, 2020b, p. 11; autori tõlgitud)

OECD teine samm käsitleb lahendusi, et kõrvaldada BEPS projekti raames rahvusvahelises maksusüsteemis olevad lüngad. Selle saavutamiseks on vaja tagada minimaalset maksumäära vältides topeltmaksustamist, tulla toime ettevõtete erinevate ärimudelitega, tagada läbipaistvus, maksukindlus ja võrdsed võimalused ning minimeerida halduskulusid. Tütarettevõtete kasum või püsivatelt tegevuskohtadelt saadud madala maksumääraga tulu plaanitakse maksustada järgmiste mehhanismide abil: "Tulude kaasamise reegel" ja "Üleminekureegel". Seeläbi on päritoluriikidel võimalik kaitsta oma maksubaasi ehk vältida selle kahanemist. (OECD, 2020c, pp. 14–16)

Rahvusvaheline Valuutafond (edaspidi IMF) on samuti arvamusel, et ettevõtete üha suurenev digitaliseerimine on kiirendanud vajadust tegeleda rahvusvahelises maksuraamistikus leiduvate puuduste ja lahendamata probleemide likvideerimisega. Digitaalteenuste pakkujate drastiliselt kiire kasv on viimase kümne aasta jooksul muutnud need erimaksude sihtmärgiks, mis on olemuselt sarnased solidaarsuse maksudega. Selline digitaalteenuste erimaks võimaldaks kriisi ajal aidata vajalikke tulusid mobiliseerida. Tuuakse välja, et digitaalteenuste tõusev kasutajate arv on suurendanud maksustamise probleeme. Seega sarnaselt OECD-le on ka IMF arvamusel, et rahvusvahelise tulumaksusüsteemi võimalikesse maksumeetmetesse tuleks integreerida digitaalteenuste kasutajate mõõdik. Nii oleks võimalik saada veebiteenuse kasutajate arvust ja seeläbi veebiteenuse kasutajate kasutatud väärtusest hea ülevaate. Lisatakse, et tuleks muuta ka püsiva tegevuskoha määratlust, sest seda muutes saadakse alles seadusliku õiguse maksustada tulu, mis tuleneb digitaalteenuste kasutajaväärtusest. Kuid püsiva tegevuskoha kontseptsiooni muutmine rahvusvahelises maksuraamistikus hõlmab riikide vahelist konsensust selle osas, seega võib selle muutmine olla raskendatud. Lõpetuseks toob IMF veel välja, et oleks ebasoovitav proovida maksustada ainult ühte teatud tüüpi digitaalteenuste ettevõtteid, kuna kasutajaandmeid kasutatakse piisavalt laialdaselt, et neid saaks peaaegu kõigi eri ettevõtete sisendina tunnustada. (Aslam & Shah, 2020, p. 2)

Mitmed Euroopa OECD liikmed liikusid uute maksureeglitega edasi, kuna konsensust ei ole alates 2018. aastast saavutatud. Prantsusmaa kehtestas 2019. a juulis esimesena digitaalsete teenuste maksu ELis, mis oli põhiliselt suunatud digihiidudele GAFAM. Antud maks kehtib ettevõtetele, kelle käive on 750 miljonit eurot ülemaailmselt ja üle 25 miljoni euro prantsuse digitaalmajanduses. (European Parliament, 2020) Seejärel kehtestasid digitaalteenuste maksu ka Itaalia, Ungari, Poola, Ühendkuningriik ja Austria. Samuti on Hispaania, Belgia, Tšehhi Vabariik ja Slovakkia pakkunud konkreetseid samme digitaalsete teenuste maksu rakendamiseks. Antud meetmetele reageeris USA vastumeetmetega, milleks olid kõrged kaubandustariifid. Kokkuvõtvalt on tihe koostöö suurte digitaalmajandustega oluline ning ainult läänepoolse perspektiivi asemel tuleb saavutada globaalne perspektiiv. (Dekker & Okano-Heijmans, 2020, pp. 23–24)

Geringer (2018, p. 4) toob välja kolm võimalikku digitaalmaksu varianti: digitaalsete teenuste maks; digitaalsed reklaamimaksud ja riikliku tulumaksuseadustiku ühepoolsed

kohandused. Eelnimetatud kolm maksumeedet on ühepoolsed. Bourreau, *et al.* (2018, p. 51) sõnul ainult andmete kogumise maksu kehtestamine ei aita suurendada maksutulu ning eelistatud poliitika olevat sihtotstarbelise reklaami väärtuseline maks, sest enamik digitaalmajanduses osalevaid ärimudeleid toetub kogutud andmetel põhinevale reklaamile. Kuid eelnimetatud kolmel ühepoolisel maksumeelmel on mitmed puudused. Esiteks võivad eelnimetatud ühepoolsed meetmed rikkuda kehtivaid topeltmaksustamise vältimise lepingu sätteid. Lisaks võivad antud digitaalmaksu variandid motiveerida traditsiooniliste ettevõtete ümberkujundamist digitaalseteks ning nõrgendada riigi atraktiivsust ärikohana. Veel võivad eelnimetatud maksumeedmed esile kutsuda vastumeetmeid, näiteks tariifide ja maksude kehtestamine, mis võib kahjustada teistes riikides paiknevaid tütarettevõtte harusid. Kokkuvõtlikult selgub ka, et riiklikud digitaalsed maksud ELis ei võimalda luua maksuvõrdsust traditsiooniliste ja digitaalsete ettevõtete vahel, vaid võivad tekitada rohkem probleeme ja ebavõrdsust. (Geringer, 2018, p. 15)

Digitaliseerimine muutub eriti oluliseks Euroopa Liidus rahastamisperioodi 2021–2027 finantsraamistiku jaoks. Nii saab edendada digitaalse tööstuspoliitika vastuvõtmist, mis suunab ressursid märkimisväärselt digitaalmajanduse suunas. Euroopa peaks keskenduma ülikiirete lairibavõrkude ja nendega seotud infrastruktuuride ehitamise kiirendamisele, et stimuleerida tootlikkust suurendavate digitaalteenuste loomist ja kasutuselevõttu. Samuti ilmneb, et tuleb kindlasti edendada digitaalsektori jaoks vajalikku teadus- ja arendustegevust ning teadlaste ja töötajate digitaalseid oskuseid. Lisaks tuleb ka suurt tähelepanu pöörata küberturvalisuse ja andmekaitse investeeringutele, sest neil on oluline roll digitaalmajanduse turvalisuse kindlustamisel. (Gruber, 2019, p. 126)

Märtsis 2021. a arutasid Euroopa Ülemkogu ja EL Nõukogu taaskord digitaalplatvorme käsitlevaid norme ning digitaalmajanduse maksustamist. Otsustati, et digitaalplatvormide halduritele nii ELis kui ka väljaspool tuleb kehtestada kohustus teatada tuludest, mida digitaalplatvormidel tegutsevad ettevõtted on teeninud. Lisaks saavad EL liikmesriigid neid andmeid üksteisega vahetada. Lisaks kinnitati, kui OECD digitaalmajanduse rahvusvahelise maksustamise lahendust 2021. aasta keskpaigaks ei saavuta, siis EL rakendab oma ettepanekud. Nii uued digitaalplatvormi normid kui ka EL digitaalmaksu

kehtestamise kuupäevaks märgiti hiljemalt 1. jaanuar 2023. (Euroopa Ülemkogu & EL Nõukogu, 2021)

Käesolevast alapeatükist selgus, et maksuõiguse juhtivorganisatsioonid tegelevad aktiivselt digitaalmajandusele vastava rahvusvahelise maksuraamistiku väljatöötamisega ning lahendust on oodata lähitulevikus. Mitmetes Euroopa riikides on kehtestatud ühepoolsed maksumeedmed, mis küll aitavad digitaalmajanduse maksustamise probleemi lühiajaliselt parandada, kuid ei ole pikaajaline lahendus, sest hõlmavad endas mitmeid vastuolusid. Samuti tulid välja ka Euroopa Komisjoni poolt kavandatud maksumeedmed, mis on kindlasti paremad, kui mitmetes Euroopa riikides kohaldatud ühepoolsed meetmed, sest aitavad vältida topeltnmaksustamist. Kuid alapeatükist selgus, et digitaalmajanduse maksustamise probleemi tuleks siiski lahendada globaalselt, sest sellised lahendused on kestvamad ning toovad vähem sanktsioone endaga kaasa.

2. DIGITAALMAJANDUSE ÜHISE MAKSUSTAMISE PUUDUMISEST TULENEV MAKSUKAHJU EUROOPALE

2.1. Uurimismetoodika ja valim

Selles alapeatükis selgub antud lõputöö raames kasutatud andmete kogumise ja analüüsimise meetoodika. Käesoleva lõputöö eesmärk on selgitada välja digitaalmajanduse maksustamisega kaasnevad võimalikud eelised ja puudused ning selle rakendamise otstarbekus Euroopa Liidus lähtudes maksutulust.

Töös kasutatakse kombineeritud uurimismetoodikat, mille abil uuritakse digitaalmajandusest tulenevaid eeliseid ning puuduseid; digitaalmajanduse maksustamisega kaasnevaid eeliseid; võimalikke rakendatavaid ühiseid meetmeid digitaalmajanduse maksustamiseks ning maksukahju Euroopale aastatel 2015–2025 tulenevalt digitaalmajanduse ühise maksustamise puudumisest. Kvalitatiivse ja kvantitatiivse meetodi kasutamist ühes uuringus nimetatakse kombineeritud meetodiks (Õunapuu, 2014, lk 24). Lõputöö kirjutamisel kasutatakse teemakohaseid teadusallikaid, erialakirjandust, uuringuid, Euroopa Komisjoni ja OECD dokumente, digihiidude GAFAM tuluandmeid Euroopas.

Töö empiirilise osa esimene uurimismeetod on kvalitatiivne sisuanalüüs digitaalmajanduse maksustamise teemaliste dokumentide põhjal. Selle käigus kogutakse andmeid Euroopa Komisjoni ja OECD dokumentidest ning nende põhjal analüüsitakse digitaalmajanduse maksustamise olemust ja vajalikkust. Kvalitatiivset uurimistööd iseloomustab järgmine: selgitab sotsiaalset tegelikkust; omistab tegelikkuse aspekte; aitab mõista sügavuti; püstitada uusi hüpoteese; teha maailm nähtavaks; kirjeldada tegelikkust; selgitada ja tõlgendada (Õunapuu, 2014, lk 56–57). Lisaks tegeleb kvalitatiivne uurimistöö rohkem protsessiga kui väljundite ja tulemustega (Atieno, 2009, p. 14). Kvalitatiivses sisuanalüüsis käsitlevate dokumentide valim on leitav käesolevas alapeatükis tabelis 1. Dokumendid on koostatud järgmiste juhtivate organisatsioonide poolt: OECD ja Euroopa Komisjon. Valitud on just nende organisatsioonide dokumendid, kuna need on digitaalmajanduse maksustamisregulatsioonide väljatöötamise juhtivorganisatsioonid: Euroopa Komisjon töötab välja ELi siseseid lahendusi ja OECD globaalseid lahendusi.

Tabel 1. Kvalitatiivses sisuanalüüsis käsitletavate dokumentide valim (autori koostatud)

Kood	Organisatsioon	Dokumendi nimi	Lk arv	Avaldamise aeg
E1	Euroopa Komisjon	Digitaalmajanduse maksustamine: Euroopa Komisjon esildab uued meetmed selle tagamiseks, et kõik ettevõtjad maksaksid õiglast maksu ELis	2	21.03.2018
E2	European Commission	<i>An action plan for fair and simple taxation supporting the recovery strategy</i> (Tegevusplaan õiglaseks ja lihtsaks maksustamiseks toetamaks taastumise strateegiat)	16	15.07.2020
O3	OECD	<i>Addressing the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy: Highlights</i> (Majanduse digitaliseerumisest tulenevate maksuprobleemide lahendamine: tipphetked)	42	09.10.2020

Empiirilise osa teise uurimismeetodi puhul, mis on kvantitatiivne, on andmekogumise meetodiks digihiidude GAFAM tegelike ja prognoositud tuluandmete analüüs Euroopas aastatel 2015–2025. Selle käigus arvutatakse maksukahju Euroopale, mis tuleneb digitaalmajanduse maksustamise puudumisest ja see kinnitab kvalitatiivse uurimismeetodiga saadud tulemusi. Kvantitatiivse meetodiga esitatakse tulemused arvuliselt ning rakendatakse statistikat kirjeldamiseks uuritavat nähtust, teha järeldusi ja prognoosida käitumist (Õunapuu, 2014, lk 184–186). Kvantitatiivse uurimistöö strateegias rõhutatakse kvantifitseerimist andmete kogumisel ja analüüsimisel, kus teooria eelneb uurimisele ning rõhuasetus on teooria kontrollimisel (Bryman, 2012, pp. 35–42). Käesolevas lõputöös teooria eelneb uurimisele ning teooriat ja kvalitatiivset sisuanalüüsi kinnitavad kvantitatiivse analüüsi tulemused.

2.2. Kvalitatiivse sisuanalüüsi tulemused

Antud alapeatükis antakse ülevaade kvalitatiivse sisuanalüüsi tulemustest digitaalmajanduse maksustamise teemaliste dokumentide põhjal. Dokumentidest otsiti infot järgmiste kategooriate osas (vt tabel 2): eelised digitaalmajandusest (vt tabel 3), puudused digitaalmajandusest (vt tabel 4), digitaalmajanduse ühise maksustamise eesmärk ja eelised (vt tabel 5), probleemid digitaalmajanduse ühise maksustamise puudumisest (vt tabel 6), juhtivorganisatsioonide ettepanekud digitaalmajanduse võimalike maksustamise regulatsioonide kohta (vt tabel 7). Kategooriad valiti selle järgi, et oleks võimalik kõige täpsemad vastused saada lõputöö sissejuhatuses püstitatud uurimisküsimustele (vt lk 6).

Tabel 2. Kategooriad kvalitatiivses sisuanalüüsis (autori koostatud)

Kategooria	Käsitletav teema
Kategooria 1	Eelised digitaalmajandusest
Kategooria 2	Puudused digitaalmajandusest
Kategooria 3	Digitaalmajanduse maksustamise eesmärk
Kategooria 4	Probleemid digitaalmajanduse maksustamise puudumisest
Kategooria 5	Juhtivinstituutide ettepanekud digitaalmajanduse võimalike maksustamise regulatsioonide kohta

Tabel 3. Kategooria “Eelised digitaalmajandusest” ülevaade (kvalitatiivse sisuanalüüsi põhjal autori koostatud)

Kategooria 1 Eelised digitaalmajandusest	Majanduskasv (E1, O3) Innovatsiooni suurendamine (E2, O3) Tõhususe loomine (E2, O3) Teenuste kvaliteedi parandamine (E2, O3) Heaolu suurendamine (E1, E2, O3)
---	---

Digitaalmajandus toob endaga kaasa mitmed eelised. See on kaasa aidanud majanduskasvule ja heaolu suurendamisele globaalselt. Samuti on ELis oluliselt majanduskasv ja heaolu suurenenud tulenevalt digitaalmajanduse drastilise kiirusega levikule ja arengule.

Lisaks selgub, et digitaalmajandus suurendab innovatsiooni ja parandab teenuste kvaliteeti. Tänu sellele on maksu- ja tolliasutuste käsutuses rohkem infosüsteeme ning see hõlbustab oluliselt maksuhaldurite tööd. Selle tulemusel andmeid on võimalik paremini vaadelda, töödelda ja analüüsida ning erinevad vastuolud andmete töötlemisel tulevad seeläbi pigem harva ette. Muuhulgas saavad ka erinevad asutused hõlpsamini vajadusel andmeid omavahel jagada ja vajalikke andmeid analüüsida. Seeläbi teenuste kvaliteet on väga kõrge. Veel loob digitaalmajandus tõhusust, sest aitab oluliselt leevendada ettevõtjate aruandluskoormust. Selle tulemusel ettevõtjate tegevuskulud alanevad.

Tabel 4. Kategooria “Puudused digitaalmajandusest” ülevaade (kvalitatiivse sisuanalüüsi põhjal autori koostatud)

Kategooria 2 Puudused digitaalmajandusest	Maksustamise eeskirjad puuduvad (E1) Õiglane osa tuludest maksustamata (E2) Väljakutsed eri poliitikavaldkondades (O3) Digitaalmajanduse drastiline areng (O3) Püsiva tegevuskoha kontseptsioon (O3)
--	--

Vaatamata digitaalmajandusega kaasnevatele eelistele, hõlmab see endas ka mitmeid puuduseid. Nimelt digitaalmajanduse kiire kasv ja areng pakuvad väljakutseid paljudes poliitikavaldkondades, eriti maksustamises. Digitaalmajandust ei ole võimalik hetkel kehtivate maksureeglite kohaselt maksustada ning suur osa digitaalmajanduses teenitud tuludest jääb maksustamata. Võrreldes teiste sektorite tuludega maksustatakse digitaalsetel platvormidel ettevõtjaid tunduvalt vähem. Samuti tuleks käibemaksureglid kohandada vastavalt digitaalsele majandusele.

Digitaalmajandus on oma olemuselt innovaatiline, uudne ja globaalne ning hetkel kehtivaid ülemaailmseid maksustamise reegleid pole selle iseloomuga kohandatud. Praegune ülemaailmne maksuraamistik sobib hästi traditsiooniliste ettevõtete maksustamiseks.

Ülemaailmsed juhtivorganisatsioonid ei jõua samal kiirusel digitaalmajandusest tulenevaid maksuprobleeme lahendada: suure kahtluse all on rahvusvaheline tulumaksusüsteem, eriti püsiva tegevuskoha kontseptsioon ja turuosaluse põhimõtte (ALP), mis tõstavad esile vajaduse suurema maksukindluse taseme järele läbi ulatuslikuma mitmepoolse maksukoostöö kaudu.

Tabel 5. Kategooria “Digitaalmajanduse ühise maksustamise eesmärk ja eelised” ülevaade (kvalitatiivse sisuanalüüsi põhjal autori koostatud)

Kategooria 3. Digitaalmajanduse ühise maksustamise eesmärk ja eelised	Majanduskasvu soodustamine ELis (E1) Maksusüsteemi vastavus digitaliseeritud majandusele (E2) Rahvusvahelise maksuraamistiku reformimine (O3) Ühepoolsete maksuametmete vältimine (O3) Maksustamise õigused kokku väärtuse loomisega (E1, O3)
--	---

Digitaalmajanduse ühise maksustamise eesmärk on, et ka digitaalvaldkonna ettevõtjad maksaksid õiglase osa oma tuludest maksudeks. Püsiva tegevuskoha puudumine

liikmesriigis ei tohiks kindlasti olla maksuseadustes nii sätestatud, et see annaks ettevõtjatele võimaluse riigis maksustamisest pääseda, kui seal äritegevus toimub. Digitaalmajanduse maksustamiseks on vaja Euroopa Komisjonil reformida ettevõtete maksusüsteemi põhjalikult, et see vastaks kaasaegsele ja üha enam digitaliseeruvale majandusele. Nii saab toetada majanduskasvu ja teenida õiglasel viisil vajalikke tulusid, viies maksustamisõigused ümber väärtuse loomisega ja kehtestades minimaalse efektiivse maksustamise ärikasum.

Digitaalmajanduse ühise maksustamise eesmärk globaalselt on reformida rahvusvahelist maksuraamistikku majanduse digitaliseerimisest tulenevate maksuprobleemide lahendamiseks ja selle käigus tagada kasumi maksustamine seal, kus toimub majandustegevus ja luuakse väärtust. Nii on võimalik tagada stabiilsus ülemaailmses maksuraamistikus, taastada usaldus süsteemi vastu ning vältida täiendavaid kooskõlastamata ühepoolseid maksumeetmeid.

Tabel 6. Kategooria “Probleemid digitaalmajanduse ühise maksustamise puudumisest” ülevaade (kvalitatiivse sisuanalüüsi põhjal autori koostatud)

Kategooria 4. Probleemid digitaalmajanduse ühise maksustamise puudumisest	Avaliku tulu ohtu sattumine (E1) Vaidlused ja kooskõlastamata ühepoolsed maksulepingud (O3) Konfliktid (O3) Sanktsioonid (O3)
--	--

Hetkel jääb suur osa digitaalmajanduse kasumist paljudes riikides maksustamata tulenevalt digitaalmajanduse ühise maksustamise puudumisest, sest maksustamisreeglid on seotud füüsilise kohalolekuga. Seeläbi satuvad avaliku sektori tulud tõsisesse ohtu. EL liikmesriigid ei saa selle tagajärjel pakkuda oma kodanikele sellises mahus vajalikke teenuseid, nagu arstiabi, haridus, infrastruktuuri toimimine ja korrasolek.

Lisaks on probleemideks, mis tulenevad digitaalmajanduse ühise maksustamise puudumisest, et riigid võivad hakata kehtestama kooskõlastamata ühepoolseid maksumeetmeid ning sellest võivad tekkida ka riikidevahelised konfliktid ning sanktsioonid.

Tabel 7. Kategooria “Juhtivorganisatsioonide ettepanekud digitaalmajanduse võimalike maksustamise regulatsioonide kohta” ülevaade (kvalitatiivse sisuanalüüsi põhjal autori koostatud)

Kategooria 5. Juhtivorganisatsioonide ettepanekud digitaalmajanduse võimalike maksustamise regulatsioonide kohta	ELis digitaalvaldkonna suhtes kohaldatav äriühingu tulumaksu eeskirjade ühisreform (E1) Teatava digitaaltegevuse suhtes kohaldatav ajutine maks (E1) EL maksupoliitika reformimine (E2) Aktiivne koostöö OECD-ga konsensuse leidmiseks (E2) Esimese ja teise samba meetmete kavandid (O3)
---	---

OECD koos G20-ga on alates 2015. aasta BEPS projekti raames tegelenud digitaalmajanduse maksustamise globaalse lahenduse välja töötamisega. Tulenevalt globaalse lahenduse konsensuse viibimisest avaldas Euroopa Komisjon 21.03.2018 kaks ettepanekut digitaalmajanduse maksustamise kohta: “ELis digitaalvaldkonna suhtes kohaldatav äriühingu tulumaksu eeskirjade ühisreform” ja “Teatava digitaaltegevuse suhtes kohaldatav ajutine maks”. Eelnimetatud ettepanekute eesmärgiks on edendada EL majandust ning reformida EL maksupoliitikat vastavalt 21. sajandi digitaalmajandusega.

Euroopa Komisjoni ühisreform võimaldaks liikmesriikidel maksustada oma territooriumil loodud tulu, isegi kui ettevõtja kohapeal füüsiliselt ei asu. Antud ettepaneku kohaselt on liikmesriigis maksustamise tingimusteks „digitaalne kohalolek“ või “virtuaalne püsiv tegevuskoht”, kui antud ettevõtte vastab ühele järgmistest kriteeriumidest: ettevõtte aastatulu liikmesriigis ületab seitsme miljoni euro suuruse künnisväärtuse; ettevõttel on liikmesriigis maksustamisaastal üle 100 000 kasutaja; ettevõtja ja ärikasutajate vahel on maksustamisaastal sõlmitud üle 3000 digiteenuseid käsitleva ärilepingu. (Euroopa Komisjon, 2018)

Euroopa Komisjoni ajutise ettepaneku kohaselt saaksid maksutulu liikmesriigid, kus teenuste kasutajad asuvad. Maksustamisele kuuluksid ettevõtjad, kelle üleilmne aastatulu on vähemalt 750 miljonit eurot ja ELis 50 miljonit eurot. Kohaldatavaks maksumääraks on plaanitud 3%, mille abil saaksid liikmesriigid aastas tulu ca 5 miljardit eurot. Antud ettepanekut kohaldatakse maksustamisraamistikust välja jääva digitaaltegevuse tulude suhtes: internetireklaamipinna müügiga; digitaalse vahendustegevusega ning kasutajate edastatud teabest saadud andmete müügiga. (Euroopa Komisjon, 2018)

2020. aasta oktoobris avaldas OECD esimese ja teise samba meetmete kavandid. Esimene samm püüab tasakaalustada kaasava raamistiku liikmete erinevaid eesmärke ja

tulemuseks on asjakohaste ühepoolsete meetmete kaotamine. Lisaks luuakse esimese samba raames uued maksureeglid “Nexus”, mis võimaldavad turu-/ kasutajariikidel ilma rahvusvaheliste korporatsioonide füüsilise kohalolekuta maksustada märkimisväärne osa kogu kontserni hõlmavast kasumist/jääkkasumist. OECD ja G20 teine samm on loodud ülemaailmse minimaalse maksumäära kehtestamiseks, et suurtele rahvusvaheliselt aktiivsetele ettevõtetele konsolideeritud müügituluga rohkem kui 750 miljonit eurot kehtiksid kogu kontserni hõlmav minimaalse maksumääraga maksustamine, olenemata nende asukohast või riikidest, kus nad tegutsevad. Antud minimaalset maksumäära defineerivad omavahel ühendatud GloBE reeglid, mille eesmärk on tagada, et tütarettevõtete tulu või püsivatelt tegevuskohtadelt saadud madala maksumääraga tulu maksustatakse grupi tasandil minimaalse maksumääraga. (OECD, 2020a)

Kokkuvõttes toetab Euroopa Komisjon aktiivselt OECD ja G20 juhitud ülemaailmseid arutelusid digitaalvaldkonna maksustamise küsimustes, et leida konsensus. Kuid on valmis tegutsema rakendades eelnimetatud ettepanekud, kui ülemaailmset lahendust ei saavutata lähitulevikus.

2.3. Kvantitatiivne analüüs

Antud alapeatükis viiakse läbi kvantitatiivne analüüs, mille käigus analüüsitakse digihiidude GAFAM ehk Google`i, Apple`i, Facebook`i, Amazon`i ja Microsoft`i tulu Euroopas aastatel 2015–2020. Samuti analüüsitakse praegust digihiidude maksustamist Euroopas, milleks on 0,3–0,6% määr; Euroopa Komisjoni ajutist ettepanekut ehk 3% määra digitaalmajanduse ühiseks maksustamiseks ning USA-s kehtestatud äriühingute maksustamist, milleks on 6–9% leidmaks maksukahju digitaalmajanduse maksustamise puudumisest Euroopas aastatel 2015–2020. Arvutusteks on võetud 0,3–0,6% keskmine määr 0,45%, 3% määr ning 6–9% keskmine määr 7,5%.

Samuti tehakse kaks prognoosi aastate 2020–2025 kohta, et arvutada digihiidude GAFAM tulu Euroopas ja digitaalmajanduse maksustamise puudumisest tulenev maksukahju Euroopale eelnimetatud perioodil.

Maksukahju arvutatakse järgmiselt:

- 1) maksukahju (3%-0,45%): Euroopa Komisjoni ajutise ettepaneku mittekehtestamisel Euroopas ehk leitakse Euroopa Komisjoni ajutise ettepaneku ja praeguse Euroopa digitaalmajanduse maksumäära vahe;
- 2) maksukahju (7,5%-0,45%) USA maksumäära mittekehtestamisel Euroopas ehk leitakse USA ja praeguse Euroopa maksumäära vahe;
- 3) maksukahju (7,5%-3%), mis tuleneb USA ja Euroopa Komisjoni ajutise ettepaneku maksumäära vahest.

Prognoos 1 on aastate 2020–2025 digitaalmajanduse tulu kohta Euroopas, mis on tehtud Excel trendijoonel analüüsi abil ning mille käigus moodustatakse polünoomfunktsioonid. Polünoomfunktsioonide sobivust kontrollitakse antud töös regressioonanalüüsi kontrollväärtus R^2 -ga (vt tabel 9). Samuti tehakse antud alapeatükis ka prognoos 2 kasutades lineaarfunktsioone, polünoomfunktsiooni ja logaritmfunktsiooni ning nende sobivust kontrollitakse samuti antud töös regressioonanalüüsi kontrollväärtus R^2 -ga (vt tabel 10).

Digihiiudude GAFAM tuluandmed on võetud Euroopa arvestuses, sest andmed ELi siseses arvestuses puuduvad. Andmed aastatel 2015–2020 on saadud järgmistest andmebaasidest: Core, Statista ja Macprime. Tabelis 8 on avaldatud valuutade USD ja EUR keskmised kursiandmed aastatel 2015–2020.

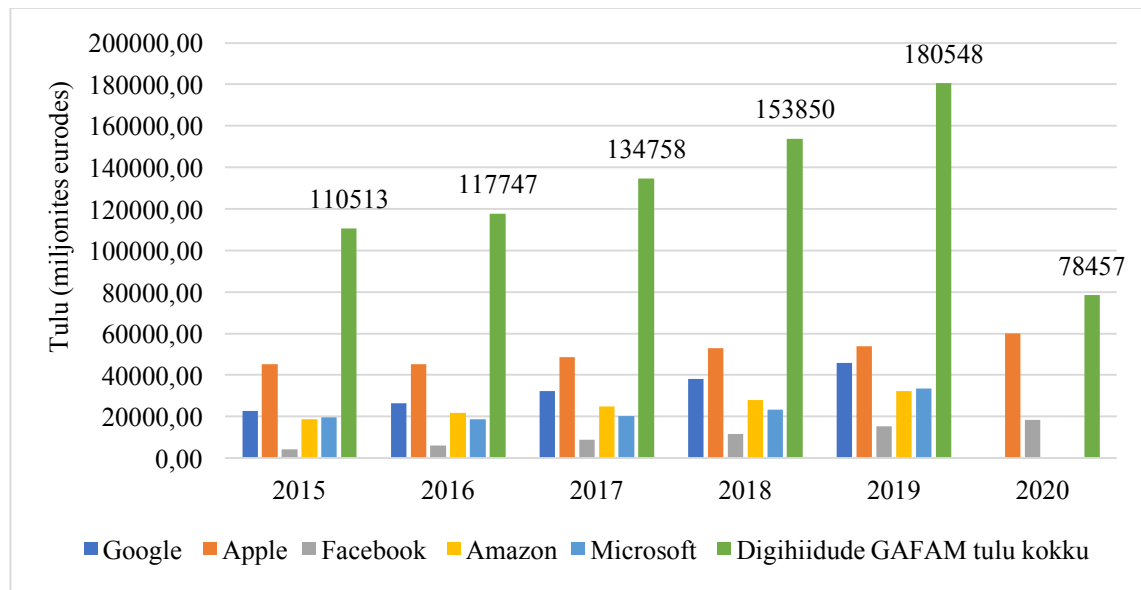
Tabel 8. USD-EUR keskmine kurss aastatel 2015–2020 (Europäische Zentralbank, 2021; autori koostatud)

Aasta	Kurss USD-EUR
2015	0,9016
2016	0,9039
2017	0,887
2018	0,8476
2019	0,8933
2020	0,8769

Apple, Amazon ja Microsoft Ireland Operations Limited andmed on eelnimetatud andmebaasides esitatud valuutas USD. Google Ireland Limited ja Facebooki andmed on esitatud eurodes. Antud lõpuöös on andmed esitatud eurodes, seetõttu on kasutatud Euroopa Keskpanga USD-EUR kurssi aastatel 2015–2020 (vt tabel 8).

2.3.1. Digihiidude GAFAM tulu aastatel 2015–2020 ja maksukahju Euroopale 2015–2019

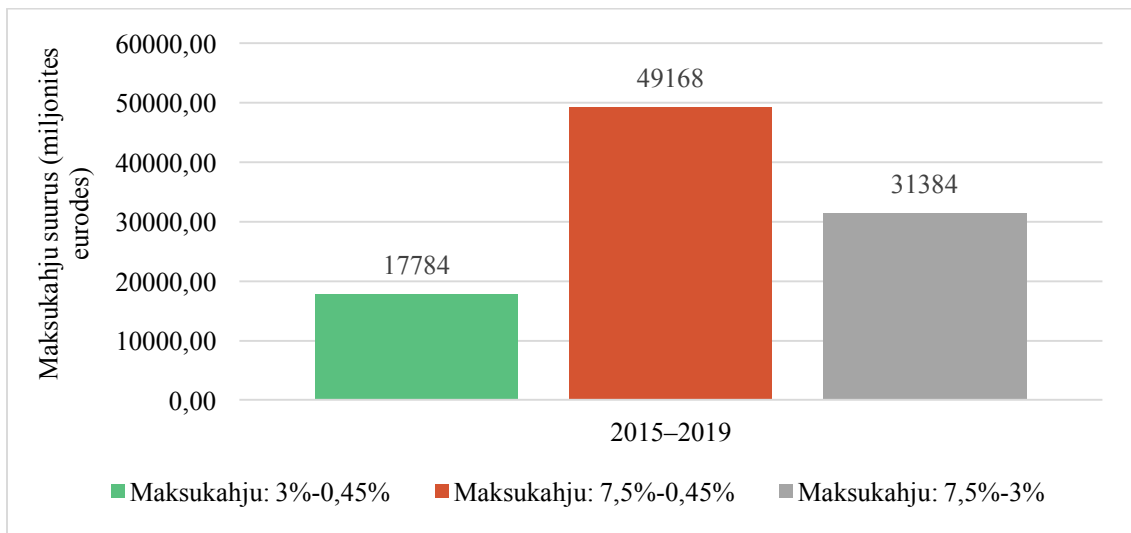
Digihiidude GAFAM tuluandmed on avaldatud graafiliselt joonisel 3 ja arvuliselt lisa 1 tabelis 1 aastate 2015–2020 kohta. Seisuga 10.03.2021 pole Google, Amazon ja Microsoft veel oma aastaaruandeid 2020. aasta kohta avaldanud.

Joonis 3. Digihiidude GAFAM tulu Euroopas aastatel 2015–2020 (Core, 2021a; Core, 2021b; Macprime, 2021; Statista, 2020; Statista, 2021; autori koostatud)

Aastal 2015–2019 on digihiidude GAFAM tulu Euroopas märkimisväärselt suur ehk 697 416 miljonit eurot ning aastaks 2019 on digihiidude tulu suurenenud 63 protsentpunkti võrra võrreldes 2015. aastaga. Digihiidude GAFAM tulu trend Euroopas on aastatel 2015–2019 kasvav. Väike tagasilöökk trendis on Apple ja Microsoft`i jaoks aastal 2016 võrreldes 2015. aastaga, edasi tulu digihiidudel GAFAM aina tõuseb. Kõige drastilisema suurenemise tulus saavutas Microsoft aastatel 2018–2019, kus selle tulu tõusis 69 protsentpunkti võrra. Aastatel 2015–2019 juhib Apple 245 907 miljoni euroga digihiidude GAFAM tulu arvestuses. Teisel kohal on Google 164 805 miljoni euroga, kolmandal kohal on Amazon 125 233 miljoni euroga, neljandal kohal on Microsoft 115 577 miljoni euroga ja viimasel kohal on Facebook 4 287 miljoni euroga digihiidude GAFAM tulu arvestuses. 2020. aasta seisuga on Apple ja Facebooki tulu Euroopas kokku 78 457 miljonit eurot. (vt joonis 3 ja lisa 1 tabel 1)

Lisa 2 tabelist 1 ja lisa 2 jooniselt 1 nähtub, et on väga suur erinevus, kas digihiidude GAFAM teenitud tulused Euroopas maksustatakse 0,45%, 3% või 7,5% maksumääraga aastatel 2015–2019. Nimelt praeguse 0,45% maksumääraga saab Euroopa digihiidudelt maksutulu ainult 3 138 miljonit eurot. Rakendades 3% maksumäära saaks Euroopa 20 922 miljonit eurot ning rakendades 7,5% saaks Euroopa lausa 52 306 miljonit eurot maksutulu. Võttes arvesse eelnimetatud kolme maksumääraga saadud maksutulu väärtused, on graafiliselt joonisel 4 kajastatud nende erinevustest saadud kolm potentsiaalset maksukahju väärtust.

Joonis 4. Digihiidudest GAFAM tulenev maksukahju Euroopale aastatel 2015–2019 (autori koostatud)

Maksukahju Euroopale, mis tuleneb Euroopa Komisjoni ajutise ettepaneku 3% maksustamise puudumisest digitaalmajanduse tuludele, on kokku lausa 17 784 miljonit eurot aastatel 2015–2019. Maksukahju Euroopale, mis tuleneb USA-ga sarnase maksustamise ehk 7,5% maksumäära puudumisest digitaalmajanduse tuludele, on aastatel 2015–2019 kokku lausa 49 168 miljonit eurot. Siit nähtub, et on väga suur vahe, kas digitaalmajandust maksutatakse 0,45% või 7,5%. (vt joonis 4; lisa 2 tabel 1 ja lisa 2 joonis 1)

Kui Euroopa Komisjoni ajutine ettepanek ehk 3% oleks kehtestatud maksumääraks 0,45% asemel aastatel 2015–2019 digitaalmajanduse tulude maksustamiseks Euroopas, oleks maksukahju olnud endiselt suur: 31 384 miljonit eurot. See tuleneb USA-ga sarnase maksumääraks 7,5% puudumisest digitaalmajanduse tuludele Euroopas. (vt joonis 4; lisa 2 tabel 1 ja lisa 2 joonis 1)

2.3.2. Digihiiudude GAFAM tulu prognoos ja maksukahju Euroopas aastatel 2020–2025 ja 2015–2025

Digihiiudude GAFAM tulu prognoosimiseks aastatel 2020–2025 viiakse läbi Excelis trendjoone analüüs. Selle tulemusel saadakse järgmised polünoomfunktsioonid (vt tabel 9).

Tabel 9. Digihiiudude prognoos 1 jaoks kasutatavad polünoomfunktsioonid ja nende sobivuse kontrollväärtused (autori koostatud)

Digihiiud	Trendijoon	Polünoomfunktsiooni sobivuse kontrollväärtus R ²
Google	$y = 564,4286x^2 - 2.271.110,4571x + 2.284.603.075,7715$	0,9993
Apple	$y = 396,6071x^2 - 1.597.324,0500x + 1.608.338.592,0714$	0,9660
Facebook	$y = 178,0357x^2 - 715.491,3071x + 718.854.011,6429$	0,9980
Amazon	$y = 161,2143x^2 - 646.998,7286x + 649.154.854,4857$	0,9984
Microsoft	$y = 1.709,1429x^2 - 6.891.444,8857x + 6.946.776.946,4572$	0,9801

Antud polünoomfunktsioonide sobivust on kontrollitud regressioonanalüüsi kontrollväärtus R²-ga, mille tulemusel ilmnes, et R²-väärtused on väga kõrged: 0,9993; 0,9660; 0,9980; 0,9984; 0,9801. See tähendab, et antud polünoomfunktsioonid on prognoosimiseks kõige täpsemad ja sobivad kõige paremini arvutusteks võttes arvesse algandmed (vt tabel 9). Kinnituse prognoositud väärtuste täpsusele saab ka sellest, et Apple'i ja Facebooki avaldatud tegelikud väärtused nende 2020. aasta teenitud tulu kohta Euroopas on 60 155 miljonit eurot (Apple) ja 18 302 miljonit eurot (Facebook), mis on väga lähedal nende prognoositud väärtustele (vt lisa 1 tabel 1). Prognoositud väärtus on Apple'il 2020. aasta tulu kohta Euroopas 59 622 miljonit eurot ja Facebooki tulu kohta 18 442 miljonit eurot ja (lisa 1 tabel 2). Siit nähtub, et nende tegeliku ja prognoositud tulu erinevus on vähem kui 1%. Tabelist 9 leitavad polünoomfunktsioonid toimivad järgmiselt: valemis tegur "x" tuleb asendada aastatega 2020–2025. Näiteks Apple'i tulu prognoosi aastal 2020 leiab nii: $y = 396,6071 * (2020)^2 - 1.597.324,0500 * 2020 + 1.608.338.592,0714 = 59 622$ miljonit eurot.

Eelnimetatud polünoomfunktsioonidega on prognoositud GAFAM tulu kokku 1 983 538 miljardit eurot Euroopas aastatel 2020–2025 (vt lisa 1 tabel 2). Digihiiude GAFAM tulu, mis sisaldab nii tegelikke kui ka prognoositud väärtusi, on 2015–2025 kokku lausa 2 680 954 miljardit eurot ja see on suurenenud 323 protsentpunkti võrra võrreldes aastaga 2015 (vt lisa 1 tabel 2). Kuid eelnimetatud prognoos osutub siiski liiga optimistlikuks olles lineaarne oma olemuses, eriti just Microsoft`i suhtes aastatel 2020–2025. Nimelt on prognoositud Microsoft`i tulu Euroopas aastatel 2020–2025 kokku 566 188 miljonit eurot ja Microsoft on sellega esimesel kohal digihiiude GAFAM arvestuses. Kui võtta aastad 2015–2025, mis sisaldavad nii tegelikke kui ka prognoositud väärtusi, on tulu suurus 681 765 miljonit eurot ja Microsoft on sellega lausa teisel kohal (vt tabel 9; lisa 1 tabel 1, 2 ja lisa 1 joonis 1). Seetõttu on vaadatud ka erinevaid globaalseid statistikaid digihiiude GAFAM tulude prognooside kohta ülemaailmselt. Eelnimetatud prognoosid digitaalmajanduse tulu suurenemise kohta globaalses arvestuses ei pruugi olla küll täpselt samad Euroopa omadega, kuid annavad prognoosi tegemiseks hea võrdluspunkti, sest ülemaailmne digitaalmajanduse tulu suurenemine mõjutab ka Euroopa digitaalmajanduse tulude suurenemist.

Lähtudes digihiiude Google-Alphabet`i, Facebook`i ja Microsoft`i ülemaailmsetest prognoosidest aastate 2020–2025 kohta nähtub, et neile sobib kõige paremini lineaarne funktsioon trendijooneks tulu prognoosimiseks (Seeking Alpha, 2019a; Seeking Alpha, 2019b; Trefis, 2020). Apple`i tulu prognoosist globaalsel tasandil nähtub, et seal sobib prognoosiks kõige paremini logaritmifunktsioon tulu prognoosimisel (Seeking Alpha, 2017) ning Amazon`ile sobib kõige paremini polünoomfunktsioon tulu prognoosimisel (Statista, 2018).

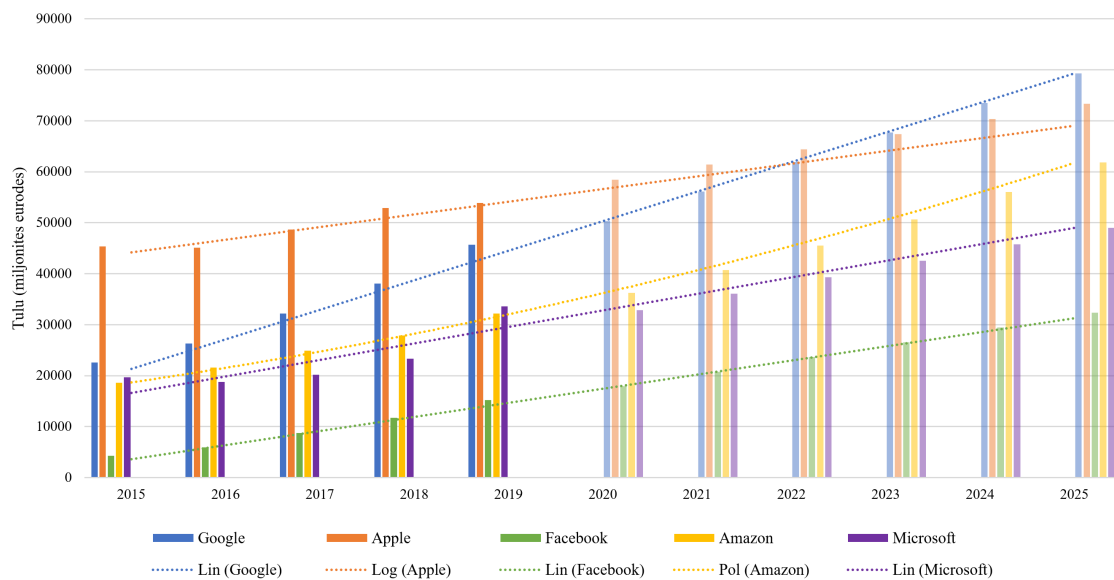
Tabel 10. Digihiiude prognoos 2 jaoks kasutatavad funktsioonid ja nende sobivuse kontrollväärtused (autori koostatud)

Digihiiud	Trendijoon	Funktsiooni sobivuse kontrollväärtus R ²
Google	$y = 5.794,40x - 11.654.343,80$	0,9862
Apple	$y = 6.023.367,62\ln(x) - 45.784.492,47$	0,93
Facebook	$y = 2.882,80x - 5.805.349,67$	0,99
Amazon	$y = 161,2143x^2 - 646.998,7286x + 649.154.854,4857$	0,9984
Microsoft	$y = 3.237,40x - 6.506.720,40$	0,705

Tabelist 10 nähtub, et funktsioonide sobivuse kontrollväärtused R^2 on kõrged ja sobivad: 0,9862; 0,93; 0,99; 0,9984. Ainult Microsoft`i kontrollväärtus  $R^2$  on 0,705 ehk madalam kui teistel. Vaadates Microsoft`i tuluandmeid Euroopas, on aastatel 2015 tulu suurem kui aastal 2016 ja alates aastast 2016 tõuseb tulu, seetõttu on antud funktsiooni kontrollväärtus R^2 ainult 0,705. Tabelis 10 avaldatud funktsioonidest on saadud digihiidude GAFAM tulude prognoos 2 Euroopas aastatel 2020–2025, mis on avaldatud arvuliselt tabelis 11 ning on graafiliselt avaldatud joonisel 5.

Tabel 11. Digihiidude GAFAM tulu prognoos 2 Euroopas aastate 2020–2025 kohta (autori koostatud)

Aasta	Google	Apple	Facebook	Amazon	Microsoft	Digihiidude GAFAM summa aastatel 2020-2025
2020	50344	58472	17906	36256	32828	195806
2021	56139	61453	20789	40724	36065	215170
2022	61933	64433	23672	45515	39302	234855
2023	67727	67411	26555	50628	42540	254861
2024	73522	70387	29438	56064	45777	275188
2025	79316	73363	32320	61822	49015	295835
Kokku 2020–2025	388981	395518	150680	291009	245527	1471715

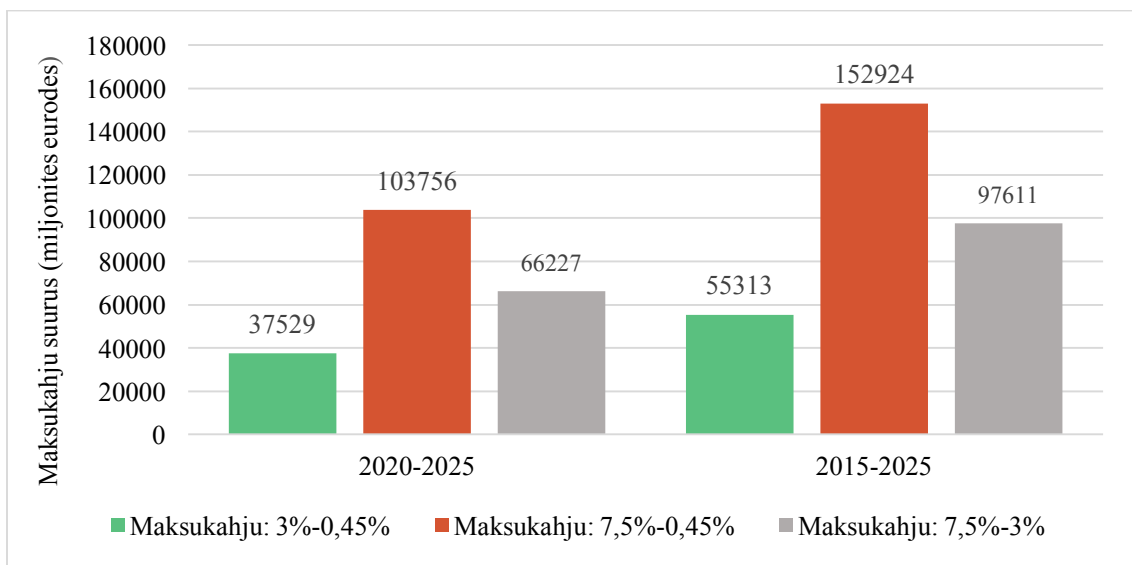

Joonis 5. Digihiidude GAFAM tulu Euroopas aastatel 2015–2019 ja digihiidude GAFAM tulu prognoos 2 Euroopas aastate 2020–2025 kohta (Core, 2021a; Core, 2021b; Macprime, 2021; Statista, 2020; Statista, 2021; autori koostatud)

Digihiidude GAFAM prognoositud tulu Euroopas on aastatel 2020–2025 kokku 1 471 715 miljardit eurot. Digihiidude GAFAM prognoositud tulu trend Euroopas on aastatel

2020–2025 kasvav: keskmine väärtus digihiidude iga-aastasel tulu suurenemisel on 3 969,08 miljonit eurot ehk on suurenenud võrreldes 2015–2019 aastatega. Digihiidude GAFAM järjestus tulu arvestuses on jäänud samaks nagu aastatel 2015–2019. Digihiidude GAFAM tulu, mis sisaldab nii tegelikke kui ka prognoositud väärtusi, on 2015–2025 on kokku 2 169 131 miljardit eurot ja see on suurenenud 167,69 protsentpunkti võrra võrreldes aastaga 2015. (vt tabel 11 ja joonis 5)

Lisa 2 tabelist 1 ja lisa 2 jooniselt 1 nähtub, et praeguse 0,45% maksumääraga saab Euroopa digihiidudelt GAFAM maksutulu ainult 6 623 miljonit eurot aastatel 2020–2025 ning 9 761 miljonit eurot aastatel 2015–2025. Rakendades 3% maksumäära saaks Euroopa 44 151 miljonit aastatel 2020–2025 ja 65 074 miljonit eurot aastatel 2015–2025 ning rakendades 7,5% saaks Euroopa lausa 110 379 miljonit eurot maksutulu aastatel 2020–2025 ning 162 685 miljonit eurot aastatel 2015–2025. Võttes arvesse eelnimetatud kolme maksumääraga saadud maksutulu väärtused, on graafiliselt joonisel 6 kajastatud nende erinevustest saadud kolm potentsiaalset maksukahju väärtust nii aastate 2020–2025 kui ka 2015–2025 arvestuses.

Joonis 6. Digihiidudest GAFAM tulenev maksukahju Euroopale aastatel 2020–2025 ja 2015–2025 (autori koostatud)

Vaadeldes digihiidude GAFAM prognoosi 2 Euroopas ja lähtudes, et aastatel 2020–2025 kehtib endiselt Euroopas digitaalmajanduse maksustamisele keskmine määr 0,45%. Selgub, et maksukahju Euroopas, mis tuleneb Euroopa Komisjoni ajutise ettepaneku 3% maksustamise puudumisest aastatel 2020–2025 digitaalmajanduse tuludele Euroopas, on

kokku lausa 37 529 miljonit eurot. Siit nähtub, et 0,45% maksustamise määr digitaalmajanduse tuludele Euroopas, on kahtlemata väike võrreldes 3% määraga. (vt joonis 6; lisa 2 tabel 1 ja lisa 2 joonis 1)

Kui 3% digitaalmajanduse maksustamist ei kehtestata Euroopas lähitulevikus, on maksukahju aastatel 2015–2025 kokku lausa 55 313 miljonit eurot. Lisa 2 tabelist 1 ja lisa 2 jooniselt 1 nähtub, et maksukahju aina suureneb iga-aastaga. Siit ilmneb suur vajadus Euroopa Komisjoni digitaalmajanduse maksustamise ajutise ettepaneku kehtestamiseks Euroopas nii praegu kui ka lähitulevikus. (vt joonis 6; lisa 2 tabel 1 ja lisa 2 joonis 1)

Lähtudes, et maksustamise keskmine määr digitaalmajanduse tuludele Euroopas on endiselt 0,45% ning pole kehtestatud USA keskmist maksumäära 7,5%. Sellisel juhul on maksukahju aastatel 2020–2025 Euroopas kokku 103 756 miljonit eurot. Kui 7,5% digitaalmajanduse maksustamist ei kehtestata Euroopas lähitulevikus, on maksukahju aastatel 2015–2025 kokku lausa 152 924 miljonit eurot. Siit nähtub, et lähitulevikus mängib veelgi suuremat rolli, kas digitaalmajandust maksutatakse 0,45% või 7,5%, sest maksukahju aina suureneb. Seetõttu tuleks leida kiiresti globaalne konsensus, et digitaalmajanduse tulud oleks globaalselt õiglaselt ja samade tingimuste alusel maksustatud. (vt joonis 6; lisa 2 tabel 1 ja lisa 2 joonis 1)

Kui Euroopas kehtiks aastatel 2020–2025 3% määr digitaalmajanduses teenitud tulude maksustamiseks, siis võrreldes seda USA keskmise maksumääraga 7,5% on maksukahju 66 227 miljonit eurot Euroopale. Maksukahju aastate 2015–2025 arvestuses Euroopale oleks sellisel juhul 97 611 miljonit eurot. Euroopa Komisjon peaks kindlasti ka kaaluma, kas ajutise ettepaneku 3% määr pole liiga madal. Arvutusest ilmneb, et maksukahju 3% maksumääraga on endiselt suur, võrreldes seda USA-s kasutuses oleva 7,5% maksumääraga maksustamist digitaalmajanduses teenitud tuludele. (vt joonis 6; lisa 2 tabel 1 ja lisa 2 joonis 1)

2.4. Uurimistulemuste analüüs ja järeldused

Käesolevas alapeatükis kajastatakse lõputöö uurimustulemuste analüüsi ning sellest tulenevaid järeldusi. Uurimistulemuste analüüsi aluseks on lõputöö uurimisküsimused (vt käesolev lõputöö lk 6) ning antud analüüs aitab uurimisküsimustele vastuseid leida.

Uurimisküsimustele vastuse leidmine põhineb teooria peatükkidel, kvalitatiivsel sisuanalüüsil digitaalmajanduse maksustamise dokumentide põhjal ning kvantitatiivsel analüüsil. Esimesele ja kolmandale uurimisküsimusele vastatakse tuginedes teooria peatükkidele, kvalitatiivsele sisuanalüüsile ja kvantitatiivsele analüüsile; teisele uurimisküsimusele vastatakse tuginedes teooria peatükkidele ja kvalitatiivsele sisuanalüüsile. Neljandale uurimisküsimusele vastatakse tuginedes teooriale ja kvantitatiivsele analüüsile.

Esimese uurimisküsimusega otsiti vastused digitaalmajandusega kaasnevatele eelistele ja puudustele. Teooria peatükkidest ilmnes, et nii eeliseid kui ka puuduseid on mitmeid. Alapeatükist 1.1. selgusid järgmised peamised eelised: digitaalmajandus toob kaasa innovatsiooni, tehnoloogiapõhised arengud, uudsed tooted, teenused ja ärimudelid, millega on digitaalvaldkonna ettevõtjatel globaalselt tõhus kaubelda (vt lk 8). Digitaalmajandus võimaldab hoida digitaalvaldkonna ettevõtetel tegevuskulud kui ka tehingukulud madalal võrreldes traditsiooniliste ettevõtetega (vt lk 9–11). Seega võimaldab digitaalmajandus ettevõtetel teenida suurt globaalset tulu (vt lk 9, 11). Digitaalmajandus loob jõukust, heaolu ja on konkurentsivõime aspektides peamiseks määravaks teguriks (vt lk 9). Teooria alapeatükkidest selgusid ka järgmised puudused, mis tulenevad digitaalmajandusest: digitaalmajandus süvendab ebavõrdsust riikide vahel ehk digitaalne rikkus on koondunud peamiselt USA-sse ja Hiinasse. Sellest tulenevalt kaotavad teiste riikide majandused (vt lk 10, 11). Lisaks soodustab digitaalmajandus digihiidude oligopoli teket, nt digihiid GAFAM Euroopas, kellel on peaaegu monopolne võim (vt lk 11–13). Digitaalmajanduse maksustamiseks eeskirjad puuduvad, seega ei ole võimalik maksustada õiglast osa digitaalmajanduses teenitud tuludest (vt lk 15) ning digihiid saavad hõlpsasti tegeleda maksuplaneerimisega (vt lk 15).

Kvalitatiivne sisuanalüüs kinnitab teooria alapeatükkides nimetatud digitaalmajandusega kaasnevaid eeliseid ja puuduseid. Nimelt selgus, et digitaalmajandus on kaasa aidanud majanduskasvule ja heaolu suurenemisele globaalselt. Kvalitatiivsest sisuanalüüsist tuli välja ka, et heaolu ja majanduskasv on suurenenud ELi siseselt digitaalmajanduse arengu tõttu (vt lk 24). Lisaks leidsid kinnitust, et digitaalmajandusega kaasnevad innovatsioon ja tõhususe loomine, mis vähendavad mitmeid halduskulusid (vt lk 24). Sisuanalüüs kinnitas järgmisi puuduseid digitaalmajandusega: maksustamiseeskirjad digitaalmajanduse jaoks puuduvad, seega õiglane osa digitaalmajanduse tuludest jääb

maksustamata (vt lk 25). Sisuanalüüsisist selgus eriti täpselt, et suureks puuduseks digitaalmajanduse maksustamiseks on püsiva tegevuskoha kontseptsioon OECD BEPS projektis (vt lk 25).

Kvantitatiivne analüüs kinnitab samuti teooria ja kvalitatiivse sisuanalüüsiga leitud tulemusi, eriti hästi tulid välja digitaalmajandusega kaasnevad puudused. Nimelt tõestab kvantitatiivne analüüs, et digitaalmajandus soodustab digihiidude GAFAM tulu drastilist suurenemist iga-aastaselt ning need teenivad gigantset tulu Euroopas. Aastate 2015–2025 arvestuses teenivad digihiid GAFAM 2,2 triljonit eurot ning Euroopal ei ole võimalik neid efektiivselt maksustada praeguse määraga 0,45% (vt lk 35, 36). Sellest järeldub, et digitaalmajandus soodutab digihiidude GAFAM oligopoli teket Euroopas, sest digihiid GAFAM on hetkel kontrollimatud turuliidrid ning neid pole võimalik praeguse seisuga efektiivselt Euroopas maksustada, sest ühised meetmeid maksustamiseks pole veel kehtestatud .

Teise uurimisküsimusega otsiti vastust digitaalmajanduse maksustamisega kaasnevatele eelistele. Teoriast selgub, et digitaalmajanduse ühise maksustamise eesmärgiks on reformida rahvusvahelist maksuraamistikku nii, et oleks võimalik efektiivselt maksustada ka digitaalvaldkonna ettevõtete õiglast osa teenitud tulude suhtes rakendades Euroopa Komisjoni meetmeid või OECD ja G20 globaalset “Nexuse” kontseptsiooni (vt lk 15–18 18). Seeläbi oleks ka võimalik digitaalvaldkonna ettevõtete tulusid maksustada õiglates suuruses võrreldes neid traditsiooniliste ettevõtete maksustamisega, mille tulemusel digitaalvaldkonna ettevõtted ei oleks enam kontrollimatud turuvalitsejad. Teoriast selgub, et ühine maksustamine aitab vältida topeltmaksustamist (vt lk 17–21).

Kvalitatiivne sisuanalüüs kinnitab teorias leitud digitaalmajanduse maksustamise eesmärki ja sellega kaasnevaid eeliseid. Ka kvalitatiivsest sisuanalüüsis leitakse, et rahvusvahelise maksuraamistiku reformimine ning maksustamise õiguste kokku viimine väärtuse loomisega on vajalik rahvusvahelises maksuõiguses. Lisaks selgub kvalitatiivsest sisuanalüüsisist, et maksusüsteemi tuleb kohaldada vastavalt digitaalmajandusele. Nii on võimalik soodustada ka edaspidi majanduskasvu ELis ning takistada avaliku tulu ohtu sattumist, sealhulgas vältides ühepoolseid maksumeetmeid (vt lk 25, 26). Nii vähenevad konfliktide ja sanktsioonide tekkimise võimalused.

Kolmanda uurimisküsimusega otsiti vastust võimalike ühismeetmete rakendamise suhtes digitaalmajanduse maksustamiseks. Teooriast selguvad OECD ja G20 BEPS projekt, 2018. aastal Euroopa Komisjoni avaldatud meetmed; 2020. aastal OECD ja G20 avaldatud kahe samba meetmete kavandid ning IMF-i 2020. aastal avaldatud ettepanekud, mis on OECD kavanditele sarnased (lk 16–19). Eelnimetatud ettepanekutest ja kavanditest selgus, et digitaalmajanduse maksustamisel tuleks lähtuda kindlasti antud digitaalteenust kasutavate kasutajate asukohast (vt lk 15–16), nende arvust (vt lk 19) ning selgus, et püsiva tegevuskoha kontseptsioon rahvusvahelises maksuõiguses ei ole kohandatud digitaalmajanduse maksustamiseks (vt lk 19). Samuti selguvad teooriast Euroopa OECD riikide uued maksureglid digitaalmajanduse maksustamiseks, mis on küll ühepoolse iseloomuga ning milles esinevad vastuolud ehk see on pigem halb variant Euroopa Liidu jaoks (vt lk 19). Seega selgus teooriast hästi, et aktiivne koostöö on konsensuse saavutamiseks globaalsete digitaalmajanduse maksustamise ühismeetmete kohaldamise suhtes esmatähtis (vt lk 19, 21).

Kvalitatiivne sisuanalüüs kinnitab teorias leitud aspekte digitaalmajanduse maksustamise ühismeetmete kohta: selguvad samuti Euroopa Komisjoni meetmed “ELis digitaalvaldkonna suhtes kohaldatav äriühingu tulumaksu eeskirjade ühisreform” ja “Teatava digitaaltegevuse suhtes kohaldatav ajutine maks” ning OECD ja G20 kahe samba meetmete kavandid, et oleks võimalik viia väärtuse loomine ja selle maksustamine kokku või luua seos nende aspektide vahel. Samuti selgub ka kvalitatiivsest sisuanalüüsist, et aktiivne koostöö on antud probleemis konsensuse leidmiseks oluline ning Euroopa Komisjon teeb aktiivselt koostööd OECD ja G20-ga selle saavutamise nimel. (vt lk 27–28)

Kvantitatiivses analüüsis uuriti 3 maksumäära rakendamise võimalikkust (0,45%, 3% ja 7,5%). Praeguse keskmise 0,45% maksumääraga maksustades saab Euroopa digihiidudelt GAFAM maksutulu ainult 6,7 miljardit eurot aastatel 2020–2025 arvestuses ning 9,8 miljardit eurot aastate 2015–2025 arvestuses. Sellest nähtub, et Euroopa Komisjon peaks võimalikult kiiresti ajutise ettepaneku digitaalmajanduse maksustamiseks kehtestama ELis kuni ülemaailmset konsensust pole saavutatud. Rakendades 3% maksumäära saaks Euroopa 44, 2 miljardit eurot aastatel 2020–2025 ja 65, 1 miljardit eurot aastatel 2015–2025. Lisaks võiks Euroopa Komisjon kaaluda ka USA-le sarnase 7,5% maksumäära rakendamist digitaalmajanduses teenitud tuludele, sest

nii saaks Euroopa lausa 110 miljardit eurot maksutulu aastatel 2020–2025 ning 163 miljardit eurot aastatel 2015–2025. (vt lk 35)

Neljanda uurimisküsimusega otsiti vastust maksukahju suuruse kohta Euroopale, mis on tingitud digihiidudest GAFAM aastatel 2015–2025. Teoriast selgus, et maksukahju ELile Google`ist ja Facebookist kolme erineva meetodi abil on aastate 2013–2015 kohta järgmine: 5,1 miljardit eurot; 5,4 miljardit eurot ja 1,6–4 miljardit eurot (vt lk 15).

Kvantitatiivsest analüüsist selgub, et potentsiaalne maksukahju Euroopale, mis tuleneb Euroopa Komisjoni ajutise ettepaneku 3% maksustamise puudumisest digitaalmajanduse tuludele Euroopas, on kokku lausa 18 miljardit eurot aastatel 2015–2019. Lisaks selgus ka, kui 3% digitaalmajanduse maksustamist ei kehtestata Euroopas lähitulevikus, on maksukahju aastate 2015–2025 arvestuses kokku lausa 55,3 miljardit eurot ning kui USA-ga sarnast maksustamismäär 7,5% ei kehtestata on maksukahju lausa 153 miljardit eurot Euroopas. Siit nähtub digitaalmajanduse ühise maksustamise puudumise tõsidus Euroopale. (vt lk 31, 36)

Kokkuvõttes teooria, kvalitatiivne sisuanalüüs ja kvantitatiivne analüüs kinnitavad üksteist ning sissejuhatuses püstitatud uurimisküsimustele leiti vastused. Digitaalmajandusega kaasnevad eelised ja puuduseid leidsid kinnitust. Samuti leidsid kinnitust digitaalmajanduse maksustamisega kaasnevad eelised ning selgus, et digitaalmajanduse ülemaailmne maksustamine on hädavajalik. Seega ilmnes ülemaailmsete maksumeetmete väljatöötamise ja rakendamise vajalikkus digitaalmajanduses teenitud tulude efektiivseks ja tõhusaks maksustamiseks. Samuti selgusid võimalikud EL sisesed kui ka ülemaailmsed ühismeetmed digitaalmajanduse maksuprobleemide lahendamiseks, mida on oodata juba lähitulevikus. Lisaks selgus maksukahju suurus Euroopale aastatel 2015–2025, millest nähtub digitaalmajanduse ühise maksustamise puudumise tõsidus ning vajadus rakendada Euroopa Komisjoni ajutist ettepanekut ELis kuni ülemaailmse konsensuse saavutamiseni rahvusvahelises maksuraamistikus.

KOKKUVÕTE

Digitaalmajanduse areng on põhjalikult muutnud ettevõtete jaoks tulu teenimise ja väärtuse loomise võimalusi ülemaailmselt: ettevõtted saavad väärtust luua ja tulu teenida ka ilma püsiva tegevuskohata, mis vähendab ettevõtete jaoks tegevuskulusid. Sellest tulenevalt jääb aga suur osa digitaalvaldkonna ettevõtete tuludest maksustamata, sest maksustada saab kehtivate rahvusvaheliste maksureeglite kohaselt füüsilise kohaloleku alusel. Nii vähenevad riikide maksubaasid ja sellest tulenevalt on OECD võtnud digitaalmajanduse maksustamise küsimuses lahenduse leidmise suure tähtsuse alla alates 2015. a BEPS projekti raames, kuid konsensust ei ole tänaseni saavutatud. Euroopa Komisjon on jõudsalt hakanud digitaalmajanduse maksustamise probleemile lahendust otsima, et digitaalmajanduses teenitud tulused oleks Euroopa Liidus võimalik õiglaselt maksustada. Antud lõputöös käsitleti digitaalmajandusest tulenevaid eeliseid ja puuduseid ning tutvustati Euroopa Komisjoni ettepanekuid ning OECD meetmete kavandeid digitaalmajanduse maksustamisprobleemide lahendamiseks.

Lõputöö uurimisprobleem oli järgmine: milline on digitaalmajanduse maksustamise vajalikkus ja võimalused Euroopa Liidus. Sellest tulenevalt oli lõputöö eesmärgiks välja selgitada digitaalmajanduse maksustamisega kaasnevad võimalikud eelised ja puudused ning selle rakendamise otstarbekus Euroopa Liidus lähtudes maksutulust. Eesmärk sai saavutatud sissejuhatuses püstitatud uurimisülesannete abil.

Esimeseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade digitaalmajanduse olemuse ning nendega kaasnevate eeliste ja puuduste kohta. Selgus, et digitaalmajandus on saanud ülemaailmselt keskseks teemaks majandus- ja poliitikavaldkondades, kuna loob innovatsiooni, tõhusust, väärtust ja tulu ning lihtsustab igapäevaelu. Kuid digitaalmajandusega kaasnevad ka mitmed probleemid ja riikidevahelised erimeelsused. Selgus, et digitaalmajanduse kiire areng aina soodustab digihiidude veelgi suuremat tulu teenimist ülemaailmselt, sest praegust rahvusvahelist maksuõigust pole veel jõutud kohandada digitaalmajanduse tõhusaks maksustamiseks. Seega jääb suur osa digitaalmajanduses teenitud tuludest maksustamata.

Teiseks uurimisülesandeks oli analüüsida Euroopa Komisjoni ja OECD digitaalmajanduse maksustamise dokumente ning viia läbi nende põhjal kvalitatiivne sisuanalüüs. Selgus, et suureks probleemkohaks on rahvusvahelises maksuõiguses püsiva

tegevuskoha mõiste. Digitaalmajanduse ettevõtetel on küll pea kõikides riikides digitaalne kohalolu, kuid mitte püsiv tegevuskoht, seega ei ole võimalik maksustada nende tulu. Euroopa Komisjoni 2018. aasta dokumendis oli välja pakutud kaks meetet: “ELi ettevõtte tulumaksueeskirjade ühine reform digitaalseks tegevuseks” ja “Ajutine maks teatavalt digitaaltegevuse tuludelt”. OECD dokumendist ilmnes kahesamba meede, et maksustada tuleks tulenevalt sellest, kus riikides realselt väärtust luuakse ning ka sõltuvalt kasutajate arvust.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli analüüsida GAFAM tuluandmeid Euroopas ja viia nende põhjal läbi kvantitatiivne analüüs aastate 2015–2025 kohta leidmaks maksukahju, mis tuleneb digitaalmajanduse ühise maksustamise puudumisest. Kvantitatiivsest analüüsist selgunud tulemused kinnitasid kvalitatiivses analüüsis leitud probleemkohti. Ilmnes, et praegune rahvusvaheline maksuõigus ei lase Euroopas digihiidusid GAFAM õiglaselt maksustada ning maksukahju Euroopale on sellest tulenevalt murettekitavalt suur. Kvantitatiivsest analüüsist selgus, et 3% maksustamine digitaalmajanduses teenitud tuludele oleks suureks abiks, kuid võiks olla poole suurem ehk sarnane USA digitaalmajanduses teenitud tulude maksustamise süsteemiga.

Neljandaks uurimisülesandeks oli sünteesida teooriat, kvalitatiivse ja kvantitatiivse uuringu tulemusi ning teha nende põhjal järeldusi. Selgus, et digitaalmajandus tõstab oluliselt heaolu, innovatsiooni ja tõhusust ülemaailmselt, kuid samas soodustab see digihiidude oligopoli teket. Selle tulemusel jääb suurem osa digitaalmajanduse kasumist USA-sse. EL liikmesriigid saavad endale ainult väikese osa digitaalmajanduse maksustamise tuludest sõltuvalt püsiva tegevuskoha olemasolust ning vastavas liikmesriigis kehtestatud maksumäära alusel. Seega tuleks Euroopa Komisjonil võimalikult kiiresti kehtestada “Teatava digitaaltegevuse suhtes kohaldatav 3% suurune ajutine maks”, et minimeerida maksukahju rahvusvahelisest maksuõiguse kitsaskohtadest seni kuni OECD pole väljapakutud kahe samba meetet kehtestanud.

Digitaalmajanduse maksustamise teema on praegu ELi fookuses ning selle teema kohta on vähe teadustöid läbi viidud, seega tuleb kindlasti seda teemat edasi uurida. Edaspidi võib läbi viia ankeetküsitluse, kuidas suurimad Eesti digitaalvaldkonna ettevõtted digitaalmajanduse ühisesse maksustamisesse EL-is suhtuksid.

SUMMARY

The title of this thesis is “The Necessity and Possibilities of Taxation in the Digital Economy in the European Union”. It is written in Estonian and it has 54 pages with annexes. Altogether 61 sources have been used for the thesis. The aim of the thesis was to reveal the advantages and disadvantages of taxation in the digital economy and to analyse the feasibility of its implementation in the EU based on tax revenue. The aim of the thesis was fulfilled based on the research tasks using qualitative and quantitative methods.

Because of the rapid development in digital economy, a huge part of the profits of digital companies have not been taxed, which they would be on physical presence according to the current international tax rules. As a result, the national tax bases are shrinking and therefore the OECD has attached great importance to addressing the issue of taxation in the digital economy since 2015 under the BEPS project, but no consensus has been reached yet. Therefore, the European Commission is on its way to solve the problem of taxation in the digital economy so that the digital economy can be taxed fairly in the EU.

Analysing relevant documents from the OECD and European Commission combined with a quantitative analysis of the taxation for the tech giants GAFAM led to the following conclusions: the digital economy significantly increases prosperity, innovation and efficiency globally, but at the same time contributes to the emergence of a tech giant oligopoly. The profits of the digital economy will mostly remain in the United States because of the tech giants GAFAM, whilst the EU member states receive only a small amount of the tax revenue from the digital economy, depending on the existence of a permanent establishment and the tax rate set in the member state. The European Commission should therefore impose their "Temporary Tax of 3% on Certain Digital Activities" proposal as soon as possible to minimise tax losses as long as the OECD has not levied the proposed “Two-Pillar” tax measure.

Fair taxation of the digital economy is currently in the focus of the EU and little research has been done on this topic, so further investigations are necessary. For the future work, a questionnaire survey with the largest Estonian digital companies should be conducted to gain more insight into how they would react to the common taxation of the digital economy in the EU.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

- Aslam, A. & Shah, A., 2020. Tectonic Shifts: Taxing the Digital Economy. *IMF Working Paper*, 20(76), pp. 1–81.
- Atieno, C. P., 2009. An Analysis of the Strengths and Limitation of Qualitative and Quantitative Research Paradigms. *Journal Article of Problems of Education in the 21st Century*, 13, pp. 13–18.
- Augustin, N., 2017. The GAFAM and BATX. *Seminar of The International Politics of Ecology and Technology*, pp. 1–26.
- Bacache-Beauvallet, M. & Bloch, F., 2018. Special issue on taxation in the digital economy. *Journal of Public Economic Theory*, 20(1), pp. 5–8.
- Belleflamme, P. & Toulemonde, E., 2018. Tax incidence on competing two-sided platforms. *Journal of Public Economic Theory*, 20(1), pp. 9–21.
- Bolwijn, R., Casella, B. & Zhan, J., 2019. International Production and the Digital Economy. Rmt: *International Business in the Information and Digital Age*. Bingley: Emerald Publishing Limited.
- Bourreau, M., Caillaud, B. & De Nijs, R., 2018. Taxation of a digital monopoly platform. *Journal of Public Economic Theory*, 20(1), pp. 40–51.
- Bourreau, M. & Perrot, A., 2020. Digital platforms: Regulate before it's too late. *In Notes du conseil d'analyse économique*, 60(6), pp. 1–12.
- Bryman, A., 2012. *Social Research Methods*, 4th Edition. New York: Oxford University Press Inc.
- Bussink, H. & Tang, P., 2017. *EU Tax Revenue Loss from Google and Facebook*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://static.financieel-management.nl/documents/16690/EU-Tax-Revenue-Loss-from-Google-and-Facebook.pdf> [Kasutatud 01.11.2020].
- Core, 2021a. Google Ireland Limited account details. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://core.cro.ie/e-commerce/company/401323> [Kasutatud 24.02.2021].

Core, 2021b. Microsoft Ireland Operations Limited account details. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://core.cro.ie/e-commerce/company/292044> [Kasutatud 24.02.2021].

Dekker, B. & Okano-Heijmans, M., 2020. Europe's Digital Decade?: Navigating the global battle for digital supremacy. *Research report*, pp. 15–24.

Digitaalne Innovatsioonikeskus, 2021. *Digitaalse innovatsioonikeskuse infopäev 2021, märts*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://est.labservicetech.com/digital-economy-925622>. [Kasutatud 18.03.2021].

Euroopa Komisjon, 2018. *Euroopa Komisjon esitas ettepanekud digitaalvaldkonna õiglasemaks maksustamiseks ELis*. [Võrgumaterjal] Leitav: https://ec.europa.eu/estonia/news/20180321_digivaldkonna_maksustamine_et [Kasutatud 06.03.2021].

Euroopa Ülemkogu & Euroopa Liidu Nõukogu, 2021. *Digitaalrajanduse maksustamine*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.consilium.europa.eu/et/policies/digital-taxation/> [Kasutatud 28.03.2021].

European Commission, 2018. *Fair Taxation of the Digital Economy*. [Võrgumaterjal] Leitav: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/fair-taxation-digital-economy_en [Kasutatud 24.02.2021].

European Commission, 2020. *An action plan for fair and simple taxation supporting the recovery strategy*, Brussels. [Võrgumaterjal] Leitav: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2020_tax_package_tax_action_plan_en.pdf [Kasutatud 10.11.2020].

European Parliament, 2020. *Protecting European business and fair taxation for the GAFAMs*. [Võrgumaterjal] Leitav: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2020-000068_EN.html [Kasutatud 08.05.2021].

Europäische Zentralbank, 2021. *Euro-Referenzkurse*. [Võrgumaterjal] Leitav: https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-usd.de.html [Kasutatud 15.03.2021].

- Fontanel, J., 2019. *GAFAM, a progress and a danger for civilization*. [Vörgumaterjal] Leitav: <https://hal.univ-grenoble-alpes.fr/hal-02102188/document> [Kasutatud 14.01.2021].
- Geringer, S., 2020. National digital taxes – Lessons from Europe. *South African Journal of Accounting Research*, 35(1), pp.1–19.
- Gruber, H., 2019. Proposals for a digital industrial policy for Europe. *Journal of Telecommunications Policy*, 43(2), pp. 116–127.
- International Monetary Fund, 2019. *Corporate Taxation in the Global Economy*. [Vörgumaterjal] Leitav: <https://www.imf.org/en/Publications/Policy-Papers/Issues/2019/03/08/Corporate-Taxation-in-the-Global-Economy-46650> [Kasutatud 05.11.2020].
- Kind, H. J. & Köthenbürger, M., 2018. Taxation in digital media markets. *Journal of Public Economic Theory*, 20(1), pp. 22–39.
- Klamet, J., 2019. Digitale Wirtschaft und zwischenstaatliche Verteilungsgerechtigkeit: kritische Analyse der Aufteilung des Steueraufkommens. *Heidelberg Working Paper Series on Public Finance and Tax Law*, 11, pp. 1–74.
- Köthenbürger, M., 2020. Taxation of Digital Platforms. *EconPol Working Paper*, 3(41), pp. 1–16.
- Kudrle, R. T., 2021. Moves and countermoves in the digitization challenges to international taxation. *Journal of Technology in Society*, 64(7), pp. 1–8.
- Lips, W., 2020. The EU Commission’s digital tax proposals and its cross - platform impact in the EU and the OECD. *Journal of European Integration*, 42(7), pp. 976–981.
- Macprime, 2021. *Apple Geschäftszahlen: Analysen und Grafiken zum Umsatz, Gewinn und Verkaufszahlen seit 2000*. [Vörgumaterjal] Leitav: <https://www.macprime.ch/a/wissen/apple-geschaeftszahlen-analysen-grafiken-umsatz-gewinn-verkaufszahlen#apples-umsatz-nach-region> [Kasutatud 15.03.2021].

- Matsuoka, A., 2018. What made base erosion and profit shifting project possible? Identifying factors for building momentum for reform of international taxation. *Journal of Financial Crime*, 25(3), pp. 795–810.
- Neeraj, R. S., 2019. Trade Rules for the Digital Economy: Charting New Waters at the WTO. *World Trade Review*, 18(S1), pp. 121–141.
- OECD, 2015. *Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy: Action 1 - 2015 Final Report*. Paris: OECD Publishing.
- OECD, 2020a. *Addressing the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy: Highlights*. Paris: OECD Publishing.
- OECD, 2020b. *Tax Challenges Arising from Digitalisation: Report on Pillar One Blueprint*. Paris: OECD Publishing.
- OECD, 2020c. *Tax Challenges Arising from Digitalisation: Report on Pillar Two Blueprint*. Paris: OECD Publishing.
- Okah-Avae, T. O. & Mukoro, B., 2020. Constructing a tax regime for the regulation of trade in digital content. *Journal of International Trade Law and Policy*, 19(3), pp.121–138.
- Pool, K., 2018. Digitaalse püsiva tegevuskoha maksustamise alused. *Magistritöö*. Tallinn: Tallinna Tehnikaülikool, lk 1–66.
- Rikap, C., & Lundvall, B. Å., 2020. Big Tech, Knowledge Predation and The Implications for Development. *Journal of Innovation and Development*, pp. 1–29.
- Saint-Amans, P., Cavelti, L., Englisch, J., Fuest, C., Jaag, C., Ostereicher, A., Riedel, N., Schanz, D., Schneemelcher, P. & Schön, W., 2020. Die OECD-Vorschläge zur Reform der Unternehmensteuer – ein Plan mit unerwünschten Nebenwirkungen. *Journal: ifo Schnelldienst*, 73(3), pp. 1–30.
- Schulte Sasse, K., Watrin, C., Weiß, F., 2020. The alignment between reported profits and real activity in times of the BEPS Action Plan. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 40, pp. 1–21.

Seeking Alpha, 2017. *Apple: DCF Valuation*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://seekingalpha.com/article/4091193-apple-dcf-valuation> [Kasutatud 24.03.2021].

Seeking Alpha, 2019a. *Facebook: Undervalued By 37%*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://seekingalpha.com/article/4289423-facebook-undervalued-37> [Kasutatud 24.03.2021].

Seeking Alpha, 2019b. *Microsoft's Overvaluation Has Reached A Critical Point – Part 2*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://seekingalpha.com/article/4311951-microsofts-overvaluation-reached-critical-point-part-2> [Kasutatud 24.03.2021].

Signoret, L., 2020. Code of competitive conduct: a new way to supplement EU competition law in addressing abuses of market power by digital giants. *European Competition Journal*, 16(2–3), pp. 221–263.

Sowell, J. H., 2020. Evaluating competition in the Internet's infrastructure: a view of GAFAM from the Internet exchanges. *Journal of Cyber Policy*, 5(S1), pp. 107–139.

Statista, 2018. *Amazon: The Road to \$1 Trillion*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.statista.com/chart/13745/amazon-revenue-forecast/> [Kasutatud 24.03.2021].

Statista, 2020. *Total revenue of Amazon Europe from 2011 to 2019*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.statista.com/statistics/934963/revenue-of-amazon-europe/> [Kasutatud 15.02.2021].

Statista, 2021. *Facebook's revenue in Europe from the 2nd quarter of 2015 to the 4th quarter of 2020*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.statista.com/statistics/745351/facebooks-quarterly-revenue-in-europe/> [Kasutatud 15.03.2021].

Szczepański, M., 2020. *Digital taxation. State of play and way forward*. [Võrgumaterjal] Leitav: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/649340/EPRS_BRI\(2020\)649340_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/649340/EPRS_BRI(2020)649340_EN.pdf) [Kasutatud 04.11.2020].

Trefis, 2020. *Alphabet Inc. Google Search and Other Revenue*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.trefis.com/chart?chxl=0:|2016|2017|2018|2019|2020|2021E|2022E|2023E|2024E|2025E|2026E|2027E&chxp=0,2016,2017,2018,2019,2020,2021,2022,2023,2024,2025,2026,2027&chxr=0,2016,2027|1,0,176&chxt=x,y&chbh=a&chs=500x300&cht=bvs&chco=83C5FF&chd=t:36,40,48,56,59,68,75,82,86,91,95,100&chdlp=b&chma=10,10,10,10&chtt=Alphabet+Inc.+Google+Search+and+Other+Revenue+%28%24+Bi%29> [Kasutatud 24.03.2021].

Turina, A., 2019. The progressive policy shift in the debate on the international tax challenges of the digital economy: A “Pretext” for overhaul of the international tax regime? *Computer Law & Security Review*, 36, pp. 1–17.

UNCTAD, 2019. *Global efforts needed to spread digital economy benefits, UN report says*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://unctad.org/news/global-efforts-needed-spread-digital-economy-benefits-un-report-says> [Kasutatud 16.01.2021].

Van Apeldoorn, L., 2016. BEPS, tax sovereignty and global justice. *Critical Review of International Social and Political Philosophy*, 21(4), pp. 478–499.

Van Dijck, J., 2019. Governing digital societies: Private platforms, public values. *Computer Law & Security Review*, 36, pp. 1–4.

Õunapuu, L., 2014. *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu: Tartu Ülikool.

YCharts, 2021a. *AAPL Stock Price & Charts*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://ycharts.com/companies/AAPL> [Kasutatud 12.02.2021].

YCharts, 2021b. *AMZN Stock Price & Charts*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://ycharts.com/companies/AMZN> [Kasutatud 12.02.2021].

YCharts, 2021c. *FB Stock Price & Charts*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://ycharts.com/companies/FB> [Kasutatud 12.02.2021].

YCharts, 2021d. *GOOGL Stock Price & Charts*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://ycharts.com/companies/GOOGL> [Kasutatud 12.02.2021].

YCharts, 2021e. *MSFT Stock Price & Charts*. [Võrgumaterjal] Leitav:
<https://ycharts.com/companies/MSFT> [Kasutatud 12.02.2021].

Lisa 1. GAFAM tulu ja prognoos Euroopas

Tabel 1. Digihiiudude GAFAM tulu Euroopas 2015–2020 (Core, 2021a; Core, 2021b; Macprime, 2021; Statista, 2020; Statista, 2021; autori koostatud)

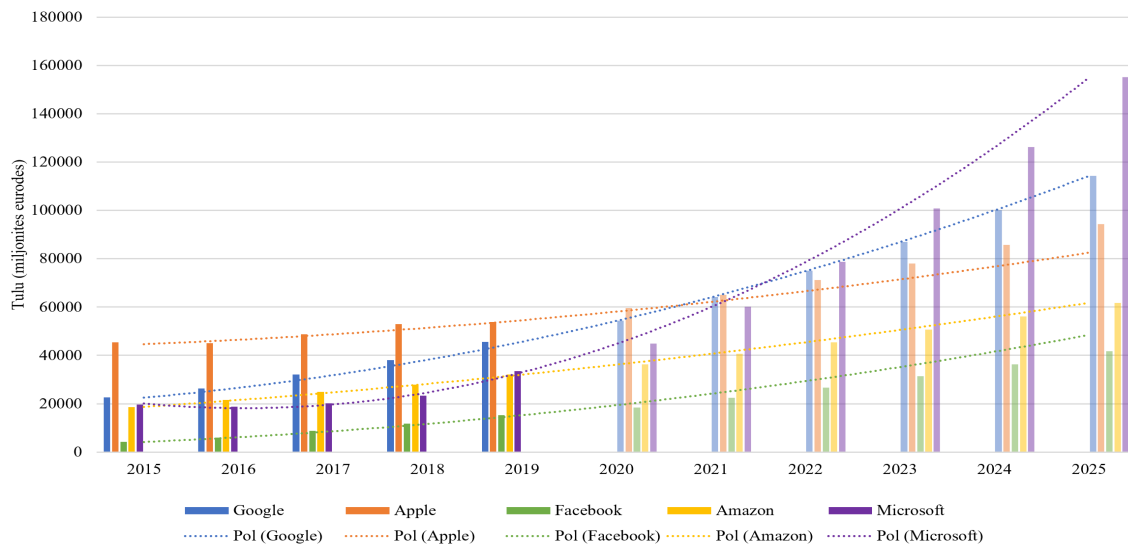
Aasta	Google	Apple	Facebook	Amazon	Microsoft	Digihiiudude GAFAM tulu kokku (EUR)
2015	22604	45350	4287	18617	19655	110513
2016	26287	45105	5927	21627	18801	117747
2017	32160	48696	8762	24916	20224	134758
2018	38069	52890	11694	27888	23309	153850
2019	45685	53866	15224	32185	33588	180548
2020	Seisuga 10.03.2021 pole avaldatud	60155	18302	Seisuga 10.03.2021 pole avaldatud	Seisuga 10.03.2021 pole avaldatud	78 457 (Apple ja Facebooki tulu kokku)

Tabel 2. Digihiiudude GAFAM tulu Euroopas aastatel 2015–2019 ja digihiiudude GAFAM tulu prognoos 1 Euroopas polünoomfunktsioonidega aastate 2020–2025 kohta (Core, 2021a; Core, 2021b; Macprime, 2021; Statista, 2020; Statista, 2021; autori koostatud)

Aasta	Google Ireland Limited	Apple	Facebook	Amazon	Microsoft Ireland Operations Limited	Digihiiudude GAFAM tulu summa aastatel 2015-2025
2015	22604	45350	4287	18617	19655	110513
2016	26287	45105	5927	21627	18801	117747
2017	32160	48696	8762	24916	20224	134758
2018	38069	52890	11694	27888	23309	153850
2019	45685	53866	15224	32185	33588	180548
2020	54412	59622	18442	36256	44967	213698
2021	64157	64987	22393	40724	60168	252429
2022	75032	71146	26700	45515	78788	297180
2023	87035	78097	31363	50628	100826	347949
2024	100167	85842	36382	56064	126283	404737
2025	114428	94380	41757	61822	155157	467544
Kokku 2015–2019	164805	245907	45894	125233	115577	697416
Kokku 2020–2025	495231	454074	177037	291009	566189	1983538
Kokku 2015–2025	660036	699981	222931	416242	681766	2680954

Tabel 3. Digihiiudude GAFAM tulu Euroopas aastatel 2015–2019 ja digihiiudude GAFAM tulu prognoos 2 Euroopas lineaar-, logaritmi-, polünoomfunktsioonidega aastate 2020–2025 kohta (Core, 2021a; Core, 2021b; Macprime, 2021; Statista, 2020; Statista, 2021; autori koostatud)

Aasta	Google Ireland Limited	Apple	Facebook	Amazon	Microsoft Ireland Operations Limited	Digihiiudude GAFAM summa aastatel 2015-2025
2015	22604	45350	4287	18617	19655	110513
2016	26287	45105	5927	21627	18801	117747
2017	32160	48696	8762	24916	20224	134758
2018	38069	52890	11694	27888	23309	153850
2019	45685	53866	15224	32185	33588	180548
2020	50344	58472	17906	36256	32828	195806
2021	56139	61453	20789	40724	36065	215175
2022	61933	64433	23672	45515	39302	234866
2023	67727	67411	26555	50628	42540	254879
2024	73522	70387	29438	56064	45777	275215
2025	79316	73363	32320	61822	49015	295874
Kokku 2015–2019	164805	245907	45894	125233	115577	697416
Kokku 2020–2025	388981	395518	150680	291009	245527	1471715
Kokku 2015–2025	553786	641426	196574	416242	361104	2169231

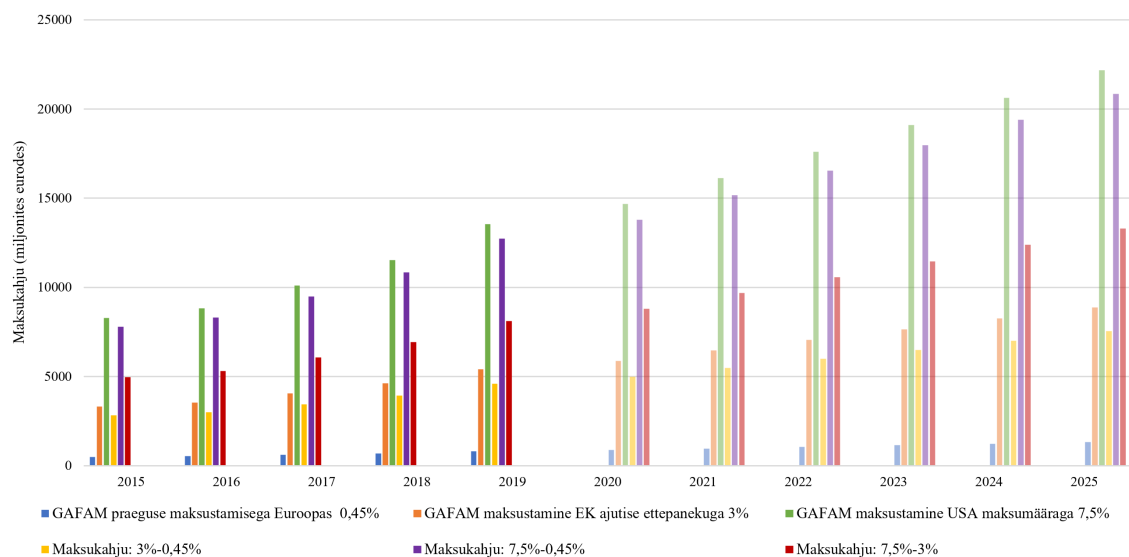

Joonis 1. Digihiiudude GAFAM tulu Euroopas aastatel 2015–2019 ja digihiiudude GAFAM tulu prognoos 1 Euroopas polünoomfunktsioonidega aastate 2020–2025 kohta (Core, 2021a; Core, 2021b; Macprime, 2021; Statista, 2020; Statista, 2021; autori koostatud)

Lisa 2. Maksukahju ja prognoos GAFAM-ist Euroopale

Tabel 1. Maksukahju digihiidudest GAFAM Euroopas aastatel 2015–2019 ja selle prognoos aastatel 2020–2025 (autori koostatud)

Aasta	GAFAM tulu kokku Euroopas	GAFAM maksustamine praeguse Euroopa maksumääraga 0,45%	GAFAM maksustamine EK ajutise ettepanekuga 3%	GAFAM maksustamine USA maksumääraga 7,5%	Maksukahju: 3%-0,45%	Maksukahju: 7,5%-0,45%	Maksukahju: 7,5%-3%
2015	110513	497	3315	8288	2818	7791	4973
2016	117747	530	3532	8831	3003	8301	5299
2017	134758	606	4043	10107	3436	9500	6064
2018	153850	692	4616	11539	3923	10846	6923
2019	180548	812	5416	13541	4604	12729	8125
2020	195806	881	5874	14685	4993	13804	8811
2021	215170	968	6455	16138	5487	15169	9683
2022	234855	1057	7046	17614	5989	16557	10568
2023	254861	1147	7646	19115	6499	17968	11469
2024	275188	1238	8256	20639	7017	19401	12383
2025	295835	1331	8875	22188	7544	20856	13313
Kokku 2015–2019	697416	3138	20922	52306	17784	49168	31384
Kokku 2020–2025	1471715	6623	44151	110379	37529	103756	66227
Kokku 2015–2025	2169131	9761	65074	162685	55313	152924	97611

Joonis 1. Maksukahju digihiidudest Euroopas aastatel 2015–2019 ja selle prognoos aastatel 2020–2025 (autori koostatud)